

СТРАТЕГІЯ 2020

**ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ
В ДЕРЖАВНОМУ УПРАВЛІННІ**

НАЦІОНАЛЬНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ ІМЕНІ В.І. ВЕРНАДСЬКОГО
ФОНД ПРЕЗИДЕНТІВ УКРАЇНИ

**«Інформаційні технології в державному
управлінні»**
Ініціативи Президента України

Інформаційно–бібліографічний бюлетень

Головний редактор

С. В. Полтавець, в.о.директора Фонду Президентів України,
канд. політ. наук, ст. наук. співроб.

Відповідальні за випуск

В.М. Удовик, ст. наук. співроб. інформаційно–аналітичного відділу
Фонду Президентів України, канд. іст. наук

Інформаційні та бібліографічні матеріали підготували

В.М. Удовик, Л.Г. Дем'яненко,
М.Б. Кушнарьова, Є.В. Глушук

Заснований у 2014 році
Виходить один раз на місяць

Адреса редакції:

НБУВ, пр–т Голосіївський, 3, Київ, 03039, Україна
Тел. (044) 525–54–70
E–mail: fpu@nbuv.org.ua

Передрук – тільки з дозволу редакції

© Національна бібліотека України
імені В. І. Вернадського, 2020

Передрук за погодженням

«Інформаційні технології в державному управлінні» (Ініціативи Президента України)

Випуск 07 (81)

(огляд матеріалів ЗМІ за 1 – 31 липня 2020 р.)

Зміст

Анонс.....	4
Офіційна інформація.....	7
Регіональні ініціативи.....	21
Експертний погляд.....	28
Блоги та соціальні мережі	42
Зарубіжний досвід.....	46
Новітня бібліографія зарубіжних та вітчизняних досліджень з проблематики електронного урядування.....	53

Анонс

01 вересня 2020 р. (м. Київ)

КОНКУРС «SMART МІСТО 2020».

Оголошено конкурс серед українських міст «SMART МІСТО 2020».

Для участі у конкурсі необхідно до 1 вересня заповнити онлайн Заявку на сайті <http://forum.kyivsmartcity.com/awards>, в якій вказати про успішні проекти вашого міста, що були реалізовані протягом року.

Запрошуємо представників міст взяти участь у конкурсі «SMART МІСТО 2020»: продемонструвати втілені інноваційні проекти та позмагатися за звання найкращих **у восьми номінаціях**:

1. Найкраще децентралізоване місто (Успішне створення громад, фінансування, законодавча діяльність. Роль місцевого бізнесу).

2. Найкраще інклюзивне місто (Найкращі умови доступу до соціальних благ. Розвиток співпраці та відповідальне урядування. Забезпечення рівних можливостей для всіх).

3. Найкраще цифрове місто (Впровадження прогресивних цифрових трансформацій (AI, датчики, IoT, кібербезпека, конфіденційність, блокчейн технології).

4. Найкраще мобільне місто (Перевезення, громадський транспорт, каршейрінг. Розвиток електро та велоінфраструктури міста).

5. Найкраще екологічне місто (Впровадження прогресивних ЕКО технологій, розумне поводження з відходами).

6. Найкраще Smart безпечне місто (Громадська безпека, планування, реагування на надзвичайні ситуації, аналітичні комплекси з забезпечення фізичної безпеки людини в розрізі міста).

7. Найкраще архітектурне місто (Успішне впровадження розумних систем в архітектурі, містобудуванні).

8. Найкраще енергоефективне місто. (Ефективне використання паливно-енергетичних ресурсів, застосування енергозберігаючих технологій, енергетичний розвиток громад).

Кожен учасник може подати необмежену кількість проектів у будь-яку з номінацій, але не має права подавати один і той самий проект в кілька різних номінацій. Якщо цілі проекту відповідають кільком номінаціям, учасник має обрати лише одну, найбільш відповідну (<https://www.auc.org.ua/novyna/konkurs-smart-misto-2020-podacha-zayavok-do-1-veresnya>).

18–19 Ноября, 2020 г. (Санкт-Петербург, РФ)

Седьмая международная конференция «Электронное управление и открытое общество: вызовы Евразии» (Electronic Governance and Open Society: Challenges in Eurasia) EGOSE-2020

Организаторы: Федеральное государственное автономное образовательное учреждение высшего образования «Национальный исследовательский университет ИТМО» (Университет ИТМО) и Северо-Западный Институт Управления Российской академии народного хозяйства и государственной службы при Президенте РФ (СЗИУ РАНХиГС)

Важная задача конференции – способствовать формированию в Евразийском пространстве международного сообщества специалистов, ведущих исследования и разработки в области технологий информационного общества, электронного правительства, электронного управления и электронной демократии. Конференция способствует изучению зарубежного опыта и развитию международного сотрудничества в данной области. С 2014 г. конференция стала международной и единственной англоязычной конференцией в России по заявленной тематике.

По причине пандемии COVID-19, в этот раз конференция будет проводиться в смешанном формате: Очном, для тех кто желает и может приехать в Санкт-Петербург и в формате ZOOM-конференции для тех, кто предпочтет участвовать дистанционно.

Программный комитет EGOSE-2020 приглашает авторов предлагать к презентации и публикации оригинальные работы **по следующим тематикам:**

- Электронное управление и Евразийская интеграция
- Перспективы и проблемы «Открытого правительства»
- Информационное общество и электронное управление
- Электронное правительство, ориентированное на граждан
- Создание умных городов
- Умный город, Умный гражданин и качество жизни
- Электронное управление и моделирование политик
- Электронное участие и инициативное бюджетирование
- Социальные сети: инструменты анализа, участие и эффекты
- Практические примеры, эффекты и тенденции электронных трансформаций в государственном и муниципальном управлении

Рабочий язык конференции – английский.

Рецензирование и оценка поданных на конференцию статей осуществляется международным программным комитетом по стандартной процедуре двойного слепого рецензирования (минимум три рецензии) для обеспечения высокого научного уровня конференции и избежания конфликта интересов.

Публикация: Поданные и успешно прошедшие процедуру рецензирования статьи будут опубликованы в сборнике Communications in Computer and Information Science (CCIS) издательства Springer, индексируемого в Scopus и других индексах при условии оплаты регистрационного взноса и презентации статьи на конференции, как

минимум, одним из авторов. К публикации принимается не более двух статей одного автора.

Место проведения конференции: Санкт-Петербург, ул.Ломоносова д.9.
Университет ИТМО (<http://egov-conf.ifmo.ru/rus.html>).

Офіційна інформація

Міністерство цифрової трансформації України домовилось із Національною спілкою журналістів України про реалізацію спільних освітніх проєктів, спрямованих на підвищення рівня цифрової грамотності журналістів, цифрову трансформацію регіональних ЗМІ, а також заохочення використання електронних форматів комунікації українськими медіа.

Для цього 30 липня 2020 року Міністерство цифрової трансформації України уклало меморандум з Національною спілкою журналістів України.

Заступник Міністра цифрової трансформації з питань євроінтеграції Валерія Іонан підкреслила, що традиційні регіональні медіа можуть вийти на якісно новий рівень значущості та впливу завдяки цифровим інструментам.

«Дуже важливо, щоб це не було якесь формальне використання цифрових рішень. Місцеві ЗМІ мають підходити до цього, керуючись ефективністю та результативністю. Тоді регіональні медіа зможуть суттєво збільшити власну аудиторію і користуватися довірою», – наголосила Валерія Іонан.

Голова Національної спілки журналістів України Сергій Томіленко зауважив, що використання онлайн-інструментів у журналістській практиці є необхідністю, яку неможливо ігнорувати.

«Суттєва зміна поведінки людей у споживанні контенту підштовхує регіональні ЗМІ мати і власні сторінки в соціальних мережах, і сайти, а журналістів – використовувати цифрові технології. Наша спільна з Мінцифрою задача – пришвидшити процес перетворення традиційних регіональних ЗМІ на сучасні мультимедійні проєкти, допомогти їм у цих трансформаціях» (*Мінцифра сприятиме цифровій трансформації українських ЗМІ // <https://thedigital.gov.ua/news/mintsifra-spriyatime-tsifroviy-transformatsii-ukrainskikh-zmi>. – 2020. – 31.07*).

Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України за підтримки Google оцифровують українські національні парки.

В рамках спільного проєкту Google та Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України буде створено колекцію цифрових панорам національних природних парків.

Згодом можна буде переглянути оцифровані версії парків на Google Maps.

Роман Абрамовський, Міністр захисту довкілля та природних ресурсів України:

Ідеєю проєкту є промоція унікального природного надбання — національних парків України. Завдяки якісним оцифровкам нацпарків компанією Google Україна, мільйони користувачів Google Map зможуть переглядати локації та будувати маршрути для своїх майбутніх подорожей.

Також проєкт має на меті стимулювання віртуального туризму для маломобільних верств населення (*Станіслав Троянов Google оцифрує українські національні парки // <https://nachasi.com/2020/07/31/google-parks.-2020.-31.07>*).

Мінцифри провело дослідження наявності доступу населення до високошвидкісного фіксованого інтернету. Результати презентували під час брифінгу.

Усі міста мають волоконно-оптичні мережі, часто навіть кількох операторів. Однак, понад 17 тисяч населених пунктів не мають оптичних мереж взагалі. Близько 65 % сіл не покриті якісним ШСД.

Загалом, 5.75 млн громадян не мають можливості підключитись до якісного фіксованого ШСД. Понад 4 млн українців мешкають у селах, де немає якісного фіксованого інтернету. Таку кількість людей можна порівняти, наприклад, з населенням цілої країни – Грузії чи Естонії. А 1,55 млн мешканців проживають у віддалених ділянках населених пунктів, у яких присутні оптичні провайдери, але вартість підключення перевищує 150 % від середньої ринкової вартості підключення (понад 2500 грн). У той час, коли середня вартість підключення для міського домогосподарства становить 1 200 грн.

Безліч закладів соціальної інфраструктури, не підключені до волоконно-оптичних мереж. Це – 16 040 навчальних закладів, 8 163 медичних закладів, 3 873 закладів, де надають послуги населенню та 33 857 закладів культури та спорту. Тобто 40 % шкіл, 92 % бібліотек, 37 % лікарень не мають доступу до інтернету. Здебільшого ці заклади розміщені в селах та невеликих містах.

В Україні дуже розгалужена мережа соціальних об'єктів, тому найбільш ефективний підхід полягає у підключенні соціальних об'єктів (шкіл, лікарень, бібліотек) до оптичних мереж. Таким чином мешканці цих населених пунктів отримують можливість підключення.

У планах Мінцифри до 2024 року підключити 95 % закладів соціальної інфраструктури. Також серед цілей – забезпечити 95 % сільського населення технічну можливість підключитись до ШСД зі швидкістю не менше 100 Мбіт/с. А також, щоб 75 % українців користувалися фіксованим швидкісним Інтернетом зі швидкістю не менше 30 Мбіт/с.

Завдяки достовірним даним щодо підключення з мінімальною похибкою вдалося ретельно розрахувати фінансові потреби. За розрахунками Мінцифри, на це потрібно близько 3,3 млрд грн та та 2.1 млрд на побудову локальних мереж та WiFi. Чітке бачення, як зробити так, щоб кожен українець мав доступ до якісного інтернету викладено у розробленій фахівцями Мінцифри Національній стратегії розвитку ШСД в Україні.

Стратегія включає взаємодію з державними органами в електронному вигляді, прозорі умови доступу до інфраструктури, мінімізація втрат операторів від крадіжок обладнання, «відкритість» усіх стейкхолдерів

телеком ринку. та фінансування підключення закладів соціальної інфраструктури.

Крім того, Мінцифри наразі активно працює над тим, щоб в Україні запрацювала інтернет-платформа, де кожен зможе перевірити наявність та якість підключення до оптичних мереж та покриття мобільним інтернетом у будь-якому населеному пункті.

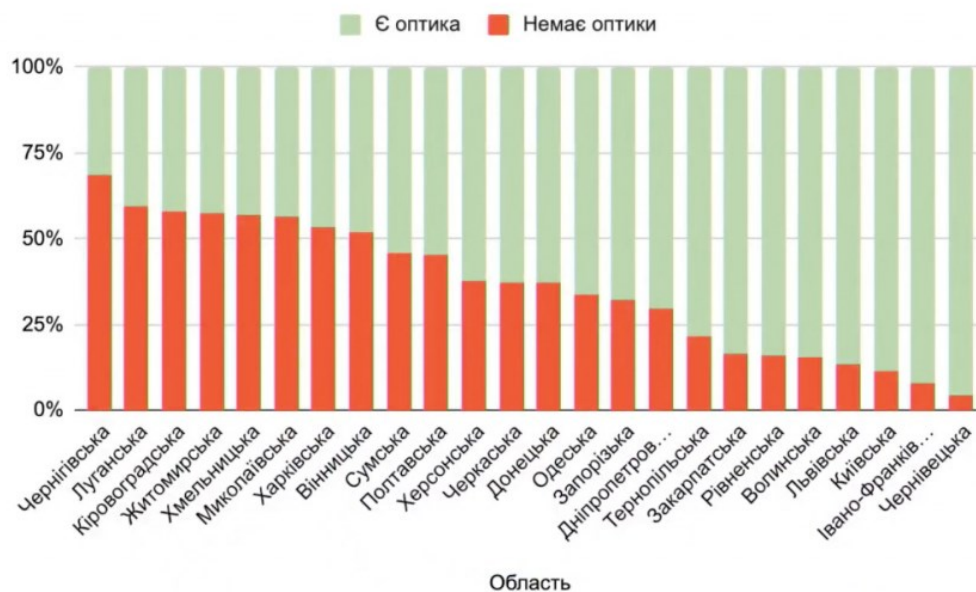
За дослідженнями Світового банку, зростання проникнення швидкісним інтернетом на 10 % може призвести до зростання ВВП на 2 %. За даними телеком-регулятора НКРЗІ, в Україні проникнення фіксованого ШСД становить 46 %. В Україні є великий потенціал для покращення економічної ситуації в країні та забезпечення права кожного українця на якісний, швидкісний та доступний інтернет (*17 тисяч населених пунктів не мають жодного оптичного провайдера – дослідження Мінцифри // <https://thedigital.gov.ua/news/17-tisyach-naselenikh-punktiv-ne-mayut-zhodnogo-optichnogo-provaydera-doslidzhennya-mintsifri>. – 2020. – 30.07).*

30 липня відбувся брифінг, на якому презентували результати дослідження доступу населення до високошвидкісного фіксованого інтернету.

Згідно з дослідженням, понад 4.2 мільйона українців проживають в населених пунктах, де немає жодного провайдера зі швидкісним інтернетом.

Як зазначив заступник міністра цифрової трансформації з розвитку інфраструктури Олександр Шелест, це переважно села. Однак, існує також проблема того, що навіть у тих селах, де є підключення до інтернету, то воно не покриває повністю всі території, лише частково. Через це суттєво збільшується ціна за інтернет, саме тому більш ніж 1,55 мільйона населення в селах не мають можливості підключитись через високу ціну.

Сільське населення, що проживає в населених пунктах, де відсутнє покриття хоча б 1 оптичного провайдера (без врахування тимчасово окупованих територій)

Різниця між регіонами

Наразі 17 тисяч населених пунктів із 28 тисяч не мають підключення до швидкісного інтернету – 65 % з них це села та ще 2 % це міста.

Згідно з повідомленням **керівника експертної групи з розвитку фіксованого широкосмугового інтернету Андрія Набока**, середня вартість підключення домогосподарств до оптичного інтернету в Україні складає:

1 200€ для міського домогосподарства

1 300€ для сільського домогосподарства

Також він зазначив, що 18 % домогосподарств у селах не мають можливості підключитись до швидкісного інтернету за ціною до 2 500€.

Кількість закладів соціальної інфраструктури, не підключених до волоконно-оптичних мереж

Олександр Шелест повідомив, що в планах Мінцифри надати 95 % мешканцям сільського населення можливість підключення до інтернету швидкістю не менше 100 мб/с. До того ж, 95 % закладів соціальної інфраструктури матимуть підключення до швидкісного інтернету.

3.3 мільярда гривень збираються виділити на підключення волоконно-оптичних технологій. Також виділять 2.1 мільярд на побудову локальних мереж та Wi-Fi (*Станіслав Троянов Дослідження: наскільки доступний швидкісний інтернет в Україні // <https://nachasi.com/2020/07/30/internet-research>. – 2020. – 30.07*).

Громадяни зможуть отримати офіційні електронні адреси разом з паспортами.

Відповідні законопроект №3860 та законопроект №3861 зареєстровано у Верховній Раді. Очікується, що проєкт закону удосконалив процес реєстрації юридичних осіб і створить сприятливі умови для ведення бізнесу в Україні. Зміни у законодавстві спростять спілкування між громадянами, бізнесом та державою.

Офіційну електронну адресу буде запроваджено для юросіб, фізичних осіб-підприємців, адвокатів, арбітражних керівників та ін.

Офіційний мейл буде складатись з ідентифікатора, позначки «@» та доменного імені (окрім доменних імен, що закінчуються на «.ru»). Ідентифікатором для юридичних осіб пропонується визначити код згідно з ЄДР, для фізичних осіб-підприємців – реєстраційний номер картки платників податків. Така пошта буде реєструватися в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців, громадських формувань та в Єдиному державному демографічному реєстрі.

Компанії, установи, товариства та ФОПи під час реєстрації та реєстрації змін відомостей в ЄДР автоматично отримуватимуть офіційні електронні адреси. Під час оформлення паспорта громадянина України вперше, його обміну або за власним бажанням громадянину буде присвоєна офіційна електронна адреса.

Листи та повідомлення, надіслані на офіційну електронну адресу, вважатимуться такими, що надіслані та офіційно вручені та не потребуватимуть додаткового документального підтвердження їх направлення тощо.

Для юридичних осіб, самозайнятих осіб та інших суб'єктів правовідносин пропонується запровадити процедуру реєстрації офіційної електронної адреси, яка використовуватиметься в діловому спілкуванні, під час листування з судами, державними органами тощо. Передбачається поетапність переходу комунікацій в електронному вигляді, але якщо офіційна електронна адреса не зареєстрована і відсутня в ЄДР, зберігається форма направлення листів поштою.

Для фізичних осіб також пропонується впровадження такого поняття і можливість використання офіційної електронної адреси присвоюватиметься громадянам під час отримання паспорта, зміни даних у паспорті. Однак фізичні особи отримуватимуть офіційну електронну адресу тільки за бажанням. Громадяни зможуть отримати офіційну електронну адресу через Єдиний портал державних послуг Дія (**Офіційні електронні адреси разом з паспортами // <https://thedigital.gov.ua/news/ofitsiyne-elektronni-adresi-razom-z-pasportami>. – 2020. – 27.07).**

Уряд дозволив подавати заяву щодо одночасної реєстрації місця проживання дітей до 14 років та зняття із попереднього місця онлайн через портал Дія.

Відповідно зміни до постанов №207 та №691 були схвалені Кабінетом Міністрів України.

“

Вже за місяць ми запустимо довгоочікувану електронну реєстрацію місця проживання дітей до 14 років на порталі Дія. Батьки 6,5 млн маленьких українців зможуть скористатися послугою онлайн. Не виходячи з дому. Без жодних папірців та довідок

Михайло Федоров

Віцепрем'єр-міністр – Міністр цифрової трансформації

”

Для того, щоб зареєструвати місце проживання дітей, батькам чи одному з них необхідно мати електронний підпис (КЕП). Потрібно буде лише заповнити заяву на порталі Дія – і того ж або наступного дня (крім вихідних) отримати сповіщення про реєстрацію. Оплатити адмінзбір за послугу можна буде також онлайн.

Спочатку послуга працюватиме у тестовому режимі в Києві, Харкові, Рівному, Львові, Луцьку, Одесі, Кривому Розі, Вінниці, Запоріжжі та Маріуполі.

Впровадження сервісу відбувається Міністерством цифрової трансформації, Міністерством внутрішніх справ, Державною міграційною службою, Міністерством юстиції – за підтримки SURGe, що фінансується Урядом Канади, та програми EGAP (Швейцарська Конфедерація та Фонд Східна Європа) (*Електронній реєстрації місця проживання дітей на порталі Дія бути* // <https://thedigital.gov.ua/news/elektronniy-reestratsii-mistsya-prozhivannya-ditey-na-portali-diya-buti>. – 2020. – 22.07).

Міністерство цифрової трансформації взяло участь у презентації аналітичного звіту «Україна та Угода про асоціацію з ЄС: моніторинг виконання 2014-2019», п'ятого експертного моніторингу щодо виконання Україною зобов'язань в частині адаптації законодавства до вимог ЄС.

За результатами Моніторингового звіту Українського Центру Європейської політики «Україна та Угода про асоціацію. Моніторинг виконання за 2014-2019 роки», Україна в середньому виконала Угоду на 41,6 %.

Відповідно до звіту, цифровий сектор має хороші темпи розвитку та «готовий до квантового стрибка». Інтеграція України до Єдиного цифрового ринку Європи визнана одним з пріоритетів інтеграції України до ЄС та діяльності в рамках програми Східного Партнерства. Це надзвичайно амбітна, проте цілком реалістична мета, підтвердженням якої є, наприклад, безпрецедентна практика одночасної розробки та ухвалення Кодексу електронних комунікацій Україною та країнами ЄС.

Генеральний директор директорату Євроінтеграції Мінцифри Гультанна Мамедієва зазначила, що є суттєвий прогрес в сфері електронної торгівлі, довірчих послуг та електронних комунікацій. «Ми також сподіваємось на успіх окремих пілотних проектів, які чітко визначають найбільш сильні та слабкі сторони українського законодавства, правозастосовної практики. Зараз активно рухаємось і продовжуємо нарощувати швидкість» (*Інтеграція до Єдиного цифрового ринку – пріоритет євроінтеграції України* // <https://thedigital.gov.ua/news/integratsiya-do-edinogo-tsifrovogo-rinku-prioritet-evrointegratsii-ukraini>. – 2020. – 17.07).

В Україні почав працювати новий Реєстр будівельної діяльності та Публічний портал системи. Це перший етап впровадження Єдиної державної електронної системи у межах реформування галузі містобудування України.

Реєстр дозвільних документів ДАБІ багато років був місцем корупційний зловживань. Важливо, що на відміну від нього, новий Реєстр перебуває виключно у власності держави. Він захищений від несанкціонованого доступу та зберігається на національному провайдері хмарних сервісів та центрів обробки даних De Novo.

Відтепер кожен об'єкт буде вноситися до Реєстру з унікальним ідентифікатором. Це дозволить прив'язати до об'єкту всі дозвільні документи, містобудівну та проектну документацію, відомості про учасників будівництва, фото та іншу інформацію. Так, можна буде запобігти внесенню некоректних даних до Реєстру. А також зробити процес моніторингу законності будівництва на всіх етапах швидким та ефективним.

Серед переваг нового реєстру – отримання даних про права власності та землю завдяки електронній взаємодії між реєстрами.

Також автоматичні перевірки, реєстр не дасть зареєструвати об'єкт, який не відповідає законодавчим критеріям. А ще можливість наносити положення об'єктів на карту та зручне їх відображення за типами. Крім того, до нього інтегровано довідники та реєстри, такі як перелік атестованих осіб, об'єктів культурної спадщини та небезпечних об'єктів.

Важливо також, що усі документи з самого початку будівництва і до введення в експлуатацію створюються та верифікуються за QR-кодом одразу в Реєстрі.

Публічний портал державної електронної системи у сфері будівництва надаватиме відкритий доступ до відомостей нового Реєстру будівельної діяльності. Крім того, актуальну статистику щодо наданих послуг, оновлювану у реальному часі, онлайн-консультації через чат-бот та калькулятор для визначення класу наслідків будівель.

Працівники будівельної сфери отримають захищений доступ до нового Реєстру через персональні електронні кабінети. Вхід до кабінету можливий

лише з використанням КЕП. Це гарантуватиме захист даних та фіксування усіх змін в документах.

Новий Реєстр, електронний кабінет та Публічний портал – компоненти єдиної державної електронної системи. Загалом, Єдина система – ключовий елемент реформи містобудування. Її впровадження матиме значний антикорупційний вплив, оскільки дозволить усунути людський фактор у наданні послуг громадянам і бізнесу.

До речі, у липні заплановано наступний етап впровадження Єдиної системи – запуск Електронних послуг сфери будівництва на порталі Дія. Українці зможуть отримувати автоматизовані послуги у сфері будівництва для об'єктів з незначним класом наслідків (СС1).

Проект реалізовано у партнерстві Міністерства розвитку громад та територій, Міністерства цифрової трансформації, Державної архітектурно-будівельної інспекції України (ДАБІ) та Офісу ефективного регулювання (BRDO) за підтримки проєкту USAID/UK aid «Прозорість та підзвітність у державному управлінні та послугах/TAPAS» (*В Україні запрацював новий Реєстр будівельної діяльності та Публічний портал // <https://thedigital.gov.ua/news/v-ukraini-zapratsyuvav-noviy-reestr-budivelnoi-diyalnosti-ta-publichniy-portal>. – 2020. – 17.07*).

Україна заняла 69-е место в рейтинге наиболее готовых к внедрению электронного правительства стран от 2020 года, что на 13 позиций выше, чем в предыдущем рейтинге 2018 года.

Об этом свидетельствуют данные Организации Объединенных Наций за 2020 год, опубликованные на официальном веб-сайте организации.

Отмечается, что в период с 2018 по 2020 год Украина продвинулась в рейтинге и сейчас классифицируется как страна с высоким индексом онлайн сервисов, ее балл составляет 0.6824.

Кроме этого, в рейтинге стран с наиболее развитым электронным участием граждан в коммуникации с государством Украина заняла 46-е место, что на 29 позиций выше, чем в рейтинге 2018 года. Лидерами в этом рейтинге являются Эстония, Южная Корея, США, Япония и Новая Зеландия.

Лидируют в рейтинге Дания, Южная Корея, Эстония, Финляндия и Австралия. США на 9 месте, Россия на 36.

Согласно данным ООН, организация исследовала ситуацию с внедрением электронного правительства и электронным участием граждан в 193 странах мира (*Україна поднялась на 13 позиций в рейтинге готовности стран к введению e-Правительства // https://censor.net.ua/news/3207936/ukraina_podnyalas_na_13_pozitsiyi_v_reyitinge_gotovnosti_stran_k_vvedeniyu_epravitelstva. – 2020. – 14.07*).

Україна приєдналася до щорічного дослідження Open Data Maturity Report. 10 липня Міністерство цифрової трансформації передало звіт

європейським колегам щодо рівня розвитку відкритих даних в Україні для дослідження European Open Data Maturity Report.

Європейські колеги перевіряють та валідують звіт, і вже в грудні будуть презентовані результати незалежного дослідження всіх країн ЄС та країн у рамках реалізації ініціативи Східного партнерства. Україна вперше взяла участь у цьому дослідженні, проте вже майже два роки, як українські відкриті дані публікуються на European Data Portal.

Агрегований досвід держав надасть змогу й надалі вдосконалювати організаційні й технічні аспекти відкритих даних та адаптувати їх під сучасні вимоги.

Open Data Maturity Report – щорічне дослідження, результати якого демонструють рівень розвитку відкритих даних у Європі. Експерти здійснюють оцінку за понад 165 показниками, які об'єднують у чотири групи:

- політика відкритих даних,
- робота національного порталу,
- вплив відкритих даних на ключові сфери життя,
- якість опублікованих даних (*Україна приєдналася до Open Data Maturity Report // <https://mind.ua/news/20213244-ukrayina-priednalasya-do-open-data-maturity-report?fbclid=IwAR3ffEBDR5RMtDUzqtSqLc78w8v6TONr4LhaFS2IcLmapfIGTk1-E66wmq8>. – 2020. – 14.07).*

Отныне украинские моряки не должны ждать очередей на экзамены по подтверждению квалификации, а могут записаться онлайн. Главная цель реформы – облегчить жизнь морякам и минимизировать уровень коррупции и взяточничества в этой сфере.

Как признаются сами моряки, ранее невозможно было сдать экзамен без взятки минимум \$500. Теперь, благодаря электронной системе, полностью исключается человеческий фактор, и тестирование проходит автоматически. Единый транспортный портал электронных услуг <https://e-transport.gov.ua> создали Министерство инфраструктуры Украины и Отраслевой центр цифровизации и кибербезопасности по аналогии с мировой морской практикой.

На портале у каждого моряка есть собственный электронный кабинет, через который он подает документы и заполняет онлайн-заявку. Раньше, чтобы это сделать, нужно было часами стоять в очереди – по 100 человек ежедневно – или опять же платить коррупционные \$50.

Тренажерные центры, уполномоченные вести подготовку моряков в соответствии с Международной конвенцией о подготовке и дипломировании моряков и несении вахты, есть в Одессе, Измаиле, Херсоне и Мариуполе. В них раз в 5 лет проходят переподготовку 80.000 моряков Украины. Каждый из них должен сдать экзамен на подтверждение квалификации, поэтому

можно легко посчитать, сколько коррупционных средств вращалось вне государственного бюджета.

Полноценно система заработает уже с августа этого года. Инспекцию по вопросам подготовки и дипломирования моряков, которая устанавливала порядок формирования комиссий и проведения экзаменов, планируют ликвидировать, а ее функции передадут в Морскую администрацию Украины (*Диджиталізація в морській сфері // <https://golos.ua/i/761723?fbclid=IwAR3KO5aptxZJljWDUyrbxxyUWJjRNADCObz8jDOTyWaoFJ3vitqDkMi4VEs>. – 2020. – 14.07).*

Парламент ухвалив законопроект №2524, що дозволить спростити облік для фізичних-осіб підприємців. Згідно з законом, облік можна буде вести в довільній формі – в Excel, в зошиті чи традиційно в книзі обліку.

Проте, відтепер її не треба буде реєструвати та заповнювати щоденно. Обов'язково лише підбивати підсумки місяця сумарно. Щоденний прибуток чи поопераційні підсумки можна буде вказувати за бажанням підприємця.

Один з ініціаторів, депутат партії «Голос» Ярослав Железняк, зазначив, що законопроект не вносить жодних змін щодо фіскалізації.

Спрощена система сама по собі передбачає звільнення ФОПів від первинних документів, які підтверджують записи в книзі обліку. Тож ані паперова книга, ані документ Excel жодним чином не зобов'язують ФОП мати якісь додаткові первинні документи, як наприклад фіскальні чеки чи фіскальні звітні чеки.

Раніше, за відсутність зареєстрованої та заповненої книги обліку передбачався штраф – приблизно 600 гривень. Відтепер при перевірці достатньо буде просто показати записи доходів за місяць. Відповідні зміни внесли до ст.296 ПКУ, а податкова буде зобов'язана визнавати ці дані відповідно до ст.292.13 ПКУ.

Згідно з ухваленим законом, розширять можливості роботи з податковою онлайн. В електронному кабінеті відобразатимуться податкові повідомлення – рішення, податкові вимоги або інші документи. При реєстрації не треба буде заповнювати договір про визнання електронних документів (*Станіслав Троянов Рада скасувала ведення книги обліку доходів для ФОП та покращила електронний кабінет платника податків // <https://nachasi.com/2020/07/14/fop-online>. – 2020. – 14.07).*

Електронні лікарняні будуть запроваджуватися у два етапи – наголосив заступник міністра охорони здоров'я з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації.

Перший етап – спрощена система, яка передбачає, що лікарі зможуть вносити інформацію про тимчасову непрацездатність пацієнта на сайті ПФУ. Надалі дані передаватимуться відповідним службам.

МОЗ до 10 липня приймає від медичних закладів заявки для тестування спрощеної системи електронних лікарняних і закликає активно брати в цьому участь. В міністерстві працюють над тим, щоб спрощена система була інтегрована вже до кінця цього літа.

Другий етап – запровадити повноцінну систему електронних лікарняних. Заплановано реалізувати його наприкінці 2020 – початку 2021 року.

Також в електронній системі охорони здоров'я розробляють базовий функціонал електронних медичних висновків. Це дозволить поступово відійти від паперової форми медичних довідок. Першими переведуть в електронну форму висновки про тимчасову непрацездатність (лікарняні) та свідоцтва про народження. Такі документи буде створювати лікар на підставі медичних даних через електронний кабінет (*Е-лікарняні реалізують до кінця 2020 року // https://buh.ligazakon.net/ua/news/196715_e-lkarnyan-realzuyut-do-kntsya-2020-roku?fbclid=IwAR2ZzQ-1EID-pX80EgrNqH1YjV2ZRftDmhNqDjKn1QLiMwAUoc_9HqfIMPU. – 2020. – 10.07*).

Система кіберзахисту державних інформаційних ресурсів і об'єктів критичної інфраструктури за тиждень зафіксувала на 18 % більше підозрілих інцидентів, ніж на попередньому тижні. Про це повідомила Державна служба спеціального зв'язку.

Із 1 до 7 липня таких інцидентів було зафіксовано 45031. Переважна більшість із них стосуються спроб мережевого сканування (52 %), застосування нестандартних протоколів (24 %), виявлення мережеских хробаків (11 %), веб-атак (8 %) і спроб отримання прав адміністратора (4 %). За тиждень у кінці травня таких подій було зафіксовано 107 566.

Система захищеного доступу державних органів до інтернету заблокувала 1888 різних видів атак. Переважна більшість (80 %) – це мережеві атаки прикладного рівня. Також заблоковано 9 DDoS-атак, переважна більшість – на веб-ресурси офісу президента України.

Урядова команда реагування на комп'ютерні надзвичайні події України CERT-UA у цей період зареєструвала й опрацювала 19514 кіберінцидентів. Переважна більшість із них відноситься до доменної зони UACOM (близько 99 %). Основна кількість інцидентів стосується поширення шкідливого ПЗ (73 %) і фішингу (26 %).

Червень став першим місяцем дії програми пошуку вразливостей Prozorro Bug Bounty, в системі державних закупівель знайшли і знешкодили 53 баги.

Естонська організація Академія електронного урядування (eGA) у співпраці з міністерством цифрової трансформації перевірить кібербезпеку українських державних установ.

У квітні електронні сервіси Київської міської державної адміністрації стали об'єктами масованої DDoS-атаки (*Зафіксовано зростання числа кібератак на державні сайти // [Офіційна інформація](https://ua-</i></p></div><div data-bbox=)*

news.liga.net/economics/news/zafiksovano-zrostannya-chisla-kiberatak-na-derjavni-sayti. – 2020. – 08.07).

Кабінет Міністрів України на засіданні 1 липня підтримав реалізацію експериментального проекту Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва.

Як зазначив **Прем'єр-міністр України Денис Шмигаль**, це дійсно революційний проект, над яким йшла робота не один місяць.

«Результат, який дає цей проект, буде відчутний для всіх, адже ми отримаємо прозору систему, де відповідальний забудовник отримує документи в електронній системі, а інвестор зможе подивитися, на якому етапі перебуває будівництво. Система, окрім зручності та ліквідації корупційної складової, в ідеалі має створити ситуацію, коли українець не буде боятися купувати нове житло. Тому що це буде прозоро об'єктоорієнтовано та захищено державою».

Представляючи проект Єдиної електронної системи, **Віце-прем'єр-міністр – Міністр цифрової трансформації України Михайло Федоров** зазначив: «На жаль, довгий час вагомим інструментом корупції в галузі містобудування був так званий реєстр ДАБІ, який ані фізично, ані юридично не належав державі. Крім того, реєстр надавав змогу несанкціонованого доступу з боку приватних осіб, містив приховані скрипти, націлені на реалізацію корупційних механізмів, мав дуже низьку якість даних та не містив єдиного ідентифікатора об'єкту будівництва. Саме тому одним із ключових елементів реформи є запровадження єдиної державної електронної системи у сфері будівництва, що має на меті максимальну автоматизацію всіх процесів в галузі».

За його словами, «головна ідея системи полягає в тому, що всі документи щодо кожного об'єкта повинні створюватися у самій системі. Це дозволить і систематизувати дані, і зробити цей процес повністю прозорим».

Запровадження цього проекту передбачає: створення сучасного будівельного реєстру з повним доступом до всіх даних; надання автоматичних адміністративних послуг без участі чиновників, що призведе до скорочення строків надання таких послуг та підвищення їх якості; зниження корупційних ризиків тощо. Проект має на меті максимальну автоматизацію та прозорість всіх процесів у будівельній галузі.

За інформацією Міністерства цифрової трансформації, загалом до системи буде підключено понад 60 тис. осіб, у т. ч. архітектори, атестовані особи, органи місцевого самоврядування тощо, які матимуть доступ виключно за електронним підписом (**Денис Шмигаль: Єдина електронна система у будівництві ліквідує підґрунтя для корупції // <https://www.kmu.gov.ua/news/denis-shmigal-yedina-elektronna-sistema-u-budivnictvi-likviduye-pidgruntya-dlya-korupciyi>. – 2020. – 01.07).**

Кілька десятків громадських організацій не хочуть пілотного інтернет-голосування під час місцевих виборів 25 жовтня 2020 року.

Вони вважають, що наразі зарано проводити подібне тестування, оскільки пілотування цієї технології без достатньої підготовки може завдати шкоди цілісності та успішності виборчого процесу. А Міністерству цифрової трансформації не варто продовжувати експеримент до проведення повного циклу консультацій із зацікавленими сторонами, а саме: громадянським суспільством, керівниками виборчих процесів і міжнародними експертами, на відповідальному шляху до цифровізації виборів в Україні.

Підписанти спільної заяви закликали Уряд забезпечити провідну роль ЦВК у процесі обговорення перспектив впровадження новітніх технологій у виборчому процесі. Доцільно забезпечити вчасне і комплексне інформування парламенту про усі плани у сфері цифровізації виборів. «Відповідно до проведеного масштабного дослідження щодо України та міжнародного досвіду Інтернет-голосування, ми вважаємо, що це пілотування є передчасним», – сказано у спільній заяві.

Її автори назвали *шість причин, через які не треба проводити інтернет-голосування під час місцевих виборів 25 жовтня 2020 року*. З-поміж них, високий ризик технічних збоїв та кібератак, особливо в контексті триваючого військового конфлікту, недавніх витоків особистої інформації громадян з державних реєстрів та досвіду складних кібератак в Україні. Для успішного впровадження Інтернет-голосування потрібна система електронного уряду, яка вже завоювала довіру громадськості, а також повне технологічне покриття та відповідна інфраструктура по всій країні. Україна ще не має цієї довіри, а також не має достатньо оцифрованої системи ідентифікації.

Натомість Кабмін ухвалив постанову «Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 14 березня 2012 р. № 236 та від 18 вересня 2019 р. № 856», яка тепер чітко визначає сфери відповідальності Міністерства цифрової трансформації. До повноважень Міністерства входить формування та реалізація державної політики у сферах цифрових інновацій. Зокрема, це дозволить Мінцифрі формувати єдині підходи та стандарти щодо впровадження систем електронного документообігу, а також стимулювати використання ІТ-технологій у різних сферах.

Крім того, Мінцифри братиме участь у цифровізації освіти, розробці професійних стандартів з питань цифрової грамотності. Зможе підтримувати стартапи та сприяти розвитку цифрової економіки. Постановою також визначено, що відтепер Секретаріат Кабміну, а не Мінцифри забезпечуватиме подальше функціонування єдиного веб-порталу електронного урядування.

Подібно на те, що пілотне інтернет-голосування – не така уже й віддалена реальність. Особливо в час пандемії коронавірусу Sars Cov-2
(Інтернет-голосування на виборах 25 жовтня: проти і за //

<https://dailyviv.com/news/polityka/internet-holosuvannya-25-zhovtnya-proty-i-za-84731>. – 2020. – 01.07).

Пенсійний фонд України запровадив нову е-послугу – автоматичне призначення пенсії.

Відтепер пенсія призначається автоматично при досягненні пенсійного віку. Додатково звертатись та особисто відвідувати органи Пенсійного фонду не потрібно.

А для користувачів, які ще не є пенсіонерами, сервіс дозволяє надати усю необхідну інформацію для призначення пенсії завчасно.

Користувачу, який не є пенсіонером, потрібно авторизуватися на порталі Фонду за допомогою КЕП. Після цього потрібно заповнити анкету. Додати скановані копії документів. Підписати заяву КЕП та надіслати її до органу ПФУ.

Документи, що підтверджують трудову діяльність (трудова книжку, документи про навчання, військову службу тощо), можна подати завчасно. Трудову книжку може подати як роботодавець, так і сам користувач. До речі, Пенсійний фонд України розпочав роботу щодо запровадження електронної трудової книжки.

Після опрацювання заяви на автоматичне отримання пенсії користувач отримає повідомлення про автоматичне призначення пенсії, дату та розмір виплат.

Незабаром послуга буде доступна також користувачам, які не мають КЕП. Вони зможуть авторизуватись через BankID або Інтегровану систему електронної ідентифікації (id.gov.ua).

Від початку роботи сервісу заяви подали вже 813 майбутніх пенсіонерів
(Запрацював новий сервіс автоматичного призначення пенсій // <https://thedigital.gov.ua/news/zapratsyuvav-novyy-servis-avtomatychnoho-pryznachennya-pensiy>. – 2020. – 01.07).

Регіональні ініціативи

22 липня 2020 року в Нижньодуванській об'єднаній громаді освоювали інтерактивні антикорупційні інструменти в рамках проекту «Сприяння антикорупційній реформі на місцевому рівні в Україні». З червня в громаді запрацювали Антикорупційної програми на 2020 – 2023 роки та Порядку запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у Нижньодуванській селищній раді та її виконавчих органах. Але це не означає, що їх виконання достатньо для створення сприятливого антикорупційного еко середовища в громаді. До цього необхідно нарощування потенціалу колективної антикорупційної обізнаності мешканців ОТГ.

Як швидко проконтролювати використання бюджетних грошей ОТГ? Як контролювати будь-які процеси життєдіяльності в громаді? Як отримати інформацію, якщо ти мешкаєш в периферійному населеному пункті? Все геніальне просто! Достатньо мати комп'ютер, інтернет та необхідні навички використання інтерактивних антикорупційних інструментів. Робота з відкритими джерелами інформації та реєстрами (Prozorro / Dozorro, YouControl, E-data), запити на інформацію – все це зараз доступно для кожного.

Під час тренінгу учасники працювали з різноманітними реєстрами та сайтами, отримували необхідні знання, оволоділи методами та інструментами з метою застосування їх для запобігання та протидії корупції.

Після завершення заходу учасники визначили подальші кроки співпраці та виконання прийнятих документів та зазначили необхідність проведення інформаційних зустрічей з мешканцями ОТГ.

Діяльність проходить в рамках проекту Центру Доброчин «Сприяння антикорупційній реформі на місцевому рівні в Україні», що виконується за фінансової підтримки Програми МАТРА Посольства Королівства Нідерланди та у партнерстві з Мережею* Ресурсних центрів з розвитку місцевої демократії (*В Нижньодуванській ОТГ освоювали інтерактивні антикорупційні інструменти // <https://www.prostir.ua/?news=v-nyzhnoduvanskij-oth-osvoyuvaly-interaktyvni-antykoruptsijni-instrumenty>. – 2020. – 31.07).*

У Києві збираються запровадити єдиний електронний квиток одразу на декілька видів громадського транспорту.

Очікується, що оплатити поїздку в громадському транспорті можна буде за допомогою квитка на порталі сервісу. Згідно з планами, на першому етапі об'єднують залізницю та метро. Реалізувати проєкт планують до 30 червня наступного року.

За словами міністра інфраструктури Владислава Криклія, *єдиний електронний квиток запуснуть у три етапи:*

Залізничні перевезення (Київ-Харків; Київ-Одеса; Київ-Львів) та столичний метрополітен

Всі залізничні перевезення та весь муніципальний транспорт Києва

Внутрішні авіа та автобусні перевезення, а також розширення географії міст та SDK для мобільних застосунків, в першу чергу для «Дії»

Наша амбітна мета – об'єднати всі види транспорту одним електронним квитком. Щоб усі послуги під час планування подорожі можна було отримати в одному місці.

Відповідальними за впровадження проекту призначили ДП «Галузевий центр цифровізації та кібербезпеки», «Укрзалізницю» та авіакомпанію SkyUp.

Про плани запуснути єдиний квиток одразу на декілька видів транспорту відомо ще з 2018 року. Колишній міністр інфраструктури заявляв, що запровадять спеціальний квиток, що дозволить скористатись одразу кількома видами транспорту, зокрема літаком, поїздом, автобусом тощо (**Станіслав Троянов У Києві планують зробити єдиний квиток на поїзди, літаки та громадський транспорт // <https://nachasi.com/2020/07/29/single-ticket>. – 2020. – 31.07**).

Упродовж 2-х тижнів державних службовців та службовців органів місцевого самоврядування у Волинській області навчатимуть захисту інформаційних систем, роботі із відкритими даними та іншим складовим електронного врядування, у межах спільного проєкту Волинського обласного центру перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій та Програми EGAP.

Навчання почнеться 22 липня та триватиме до 4-го серпня онлайн у форматі вебінарів, **присвячених п'ятьом напрямкам:**

- захист та попередження несанкціонованих втручань в роботу інформаційних систем органів державної влади та місцевого самоврядування;
- доступ до публічної інформації. Оприлюднення публічної інформації у формі відкритих даних;
- розвиток електронного урядування на місцевому рівні;
- інструменти електронної демократії;
- порядок зберігання електронних документів та електронний архів.

«Навчання – це важливий компонент швейцарсько-української Програми EGAP, адже просто мати інструменти електронного врядування є недостатнім. Необхідно, аби всі зацікавлені сторони, люди на місцях зміли їх ефективно використовувати. Тоді насправді раціональність електронних рішень буде достатньо відчутною. Тому на цьому ми не зупиняємося; Програмою й надалі заплановані тематичні навчання за конкретними запитамі від органів державної влади та місцевого самоврядування. Ми хочемо максимально залучити всіх учасників навчання до активного

обговорення інструментів, щоб налагодити ефективне врядування та посилити взаємодію влади та громади», – відзначає регіональна координаторка Програми EGAP у Волинській області Оксана Киричук.

За словами директорки Волинського обласного центру перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій Тетяни Литвиненко, опанування інструментів електронного урядування нині є надзвичайно важливим – як для персонального розвитку держслужбовців, так і для підвищення ефективності органів влади та місцевого самоврядування.

«Наше спільне завдання – опанувати ці інструменти та добитися того аби насправді вам краще, комфортніше, безпечніше та ефективніше працювати з електронними інструментами та інформацією», – зазначила вона під час запуску проєкту *(На Волині держслужбовців навчатимуть е-урядуванню та е-демократії // <http://volyninfo.com/na-volyni-derzhsluzhbovtziv-navchatymut-e-uryaduvannuyu-ta-e-demokratiyi>. – 2020. – 23.07).*

Як і обіцяв народний депутат Ігор Гузь, команда із **Нововолинська, Володимира-Волинського, Зарічанської, Іваничівської та Смідинської ОТГ** відвідала місто з ціллю перейняти управлінський досвід міського голови **Андрія Балоги та його колективу**.

Місто для відвідин обрали не випадково. Андрій Балога став міським головою у 27 років, зараз його рейтинг понад 50 % підтримки місцевим населенням і він балотуватиметься вдруге. За час його каденції прийняли багато кардинальних і навіть непопулярних рішень. Але вже сьогодні мукачівці відчують у таких кроках суттєві переваги. Тому, як зазначив парламентар, «аргумент, що молода людина не може успішно управляти містом – це не про Андрія Балогу!»

Насамперед, *метою поїздки було* ознайомитися із досвідом охоплення міста автономним опаленням. Цей процес, як розповів пан Балога, тривав понад 10 років і закінчився в 2011-му. З його слів, якби з такими потужностями і вже без бюрократичних перепон довелось б повторити весь цей процес, він тривав би не більше 1-2 років.

«Міська рада прийняла таку програму, що всі, хто потребували, отримали матеріальну допомогу з міського бюджету на придбання і встановлення газового, або електричного котла. Ті, хто не отримав цієї допомоги, зробили все за власний рахунок.

Тобто, перевага для людей у тому, що вони самостійно розпочали контролювати свої витрати на опалення. А місто зменшило дотації на комунальні підприємства щодо отримання мережі. Фактично, автономне опалення економить кошти місцевого бюджету», – розповів **міський голова Андрій Балога**.

Сьогодні систему автономного опалення у місті обслуговує приватна структура. Приватні компанії також займаються вивезенням сміття і прибиранням в місті.

Менше працює техніка на вулицях, а більше двірники. Так через те, що є двори, куди складно зайти техніці. Прибирання, що здійснює приватна компанія, створює конкуренцію, гарантує якість робіт і послуг, оскільки постійно тривають тендери з вибору підприємця.

На 50 % місто охоплене відеоспостереження. Зараз місто бере участь в реалізації програми, що суміжна з обласною поліцією. Ставляться по всій Закарпатській області додаткові камери. Домовилися, щоб за кошти міського бюджету довстановили їх з урахуванням потреб ОТГ і сіл, які приєдналися до Мукачева.

У міському транспорті введено систему електронного квитка.

Вся статистична інформація, яка є в місті, вона заливається зараз на єдиний електронний ресурс, який через кілька місяців буде доступний усім. Навіть щомісячні зарплати, премії міського голови і всіх чиновників – усе це зараз є у відкритому доступі для охочих.

«У перший рік своєї каденції я зробив непопулярну річ: скоротив штат медичних працівників. Від того якість послуг не зменшилася, а навіть збільшилася кількість і якість послуг. За рахунок оптимізації штату вивільнилися кошти, за які забезпечили лікарні всім необхідним обладнанням. Був соціальний вибух. Але ми ці кошти не забрали, а переклали на допомогу людям, на операції, і тоді вони зрозуміли переваги таких рішучих дій. І це сподобалося мешканцям навколишніх сіл, бо і на них ця допомога поширювалася. Тому вони не були проти приєднання до Мукачева в єдину громаду».

Для учнів ввели електронний журнал у школі. У ньому є і медичні довідки від педіатра, тому непотрібно їх носити з поліклініки в школу. Все відбувається автоматично.

Ще один прорив у системі освіти планують запровадити найближчим часом – це зібрати старшокласників з понад 20 шкіл в одному навчальному закладі поруч з ДЮСШ. Таким чином, упевнений Андрій Балога, створиться конкурентне середовище для учнів і мотивація до кращого навчання.

Підтримка ОСББ відбувається у двох напрямках. Перший, це безпосередньо для створення ОСББ. Підтримка відбувається за трьома напрямками: ремонт ліфтів, електромереж і самого будинку. По кожному з цих пунктів люди мають право на безповоротну допомогу міськради.

Друга програма підтримки: компенсація 40 % від вартості кредиту, який бере ОСББ в державному банк на виконання певних робіт. З міського бюджету ще й дофінансовується інша частина цих робіт.

Електронна система урядування, яка вже працює кілька років, суттєво підвищила ефективність виконання багатьох управлінських рішень. Як пояснили у команді мера, раніше папірці блукали кілька днів кабінетами, доки доходили до виконавця. Тепер виконавець отримує відповідну заяву,

«Міністерство цифрової трансформації вітає співпрацю трьох операторів. Їх взаємодія дає хороші результати – і не тільки у київському метро, а й у впровадженні 4G на всій території України. Сподіваємось, що прогрес у розвитку 4G у київському метро буде йти в ногу з покращенням покриття на поверхні столиці. Сподіваємося, коли завдяки рефармінгу наприкінці вересня – початку жовтня значно покращиться покриття швидкісним інтернетом у Києві та Київській області, усі станції метро також матимуть покриття LTE», – наголошує **заступник Міністра цифрової трансформації з питань розвитку інфраструктури Олександр Шелест**.

Запуск 4G в метро став можливим після прийняття Київською міськрадою рішення про плату за доступ до інфраструктури міста 12 березня цього року, й підписання нового договору доступу між мобільними операторами та метрополітенем. Незадовго до цього 4G інтернет був запущений на першій станції київської «підземки» – Академмістечко.

«За останній рік ми з партнерами провели вагому роботу, щоб кияни та гості столиці могли користуватися інтернетом і в підземці. Я радий, що відсьогодні поїздки в метро стануть комфортніше з 4G, який дозволить слухати музику, дивитися відео і залишатися онлайн. Тим паче, середня швидкість 4G для наших абонентів, за час роботи на першій станції, була близько 50 Мбіт/с, що дозволяє комфортно користуватися всіма онлайн-сервісами у високій якості. А період карантину дав нам час провести необхідну підготовчу роботу, щоб прискорити запуск 4G на нових станціях. Уже в найближчі місяці ми плануємо запуски ще на 14 станціях, а на всіх – до кінця цього року» – коментує **Олександр Комарова, президент Київстар**.

На наступному етапі 4G буде запущений на 14 станціях: Університет, Театральна та Хрещатик; Контрактова та Поштова площі, Майдан Незалежності, Площа Льва Толстого, Олімпійська та Палац Україна; Львівська Брама (проектowana станція), Золоті ворота, Палац спорту, Кловська та Печерська. Під час технічних робіт у метро дотримуються всіх запобіжних заходів проводиться періодичне тестування співробітників, всі працюють в захисних масках та забезпечені антисептиками.

«Час, що минув з моменту запуску 4G на першій станції метрополітену Києва, був повним викликів і для операторів, і для всієї країни. Але ми продовжували наполегливо працювати, будувати мережу за планом і сьогодні – відкриваємо ще вісім станцій. І, звичайно ж, не зупиняємося, а рухаємося далі й будуємо 4G на інших станціях, адже інфраструктура сучасного міста не може розвиватися без технологій швидкої передачі даних. Рано чи пізно Київ повернеться до звичного ритму життя та ділової активності й наша мета – дати киянам та гостям столиці чудовий інструмент для роботи та дозвілля – швидкісний мобільний інтернет в метро», – коментує подію **Ольга Устинова, генеральний директор Vodafone Україна**.

Зараз для роботи 4G в «підземці» Київстар, Vodafone Україна та lifecell почали використовувати частоти в двох діапазонах: 1800 МГц та 2600 МГц, що дозволяє забезпечити кращу якість та швидкість мобільного інтернету.

«Запуск 4G у Київському метро – це яскравий приклад того, наскільки результативною може бути співпраця всіх операторів. Замість того, щоб будувати три різні мережі, інвестувати втричі більше ресурсів та часу ми змогли домовитися про спільне використання інфраструктури в «підземці». В результаті виграли всі: і абоненти, які отримали доступ до швидкісних сервісів, і оператори, і місто. Я вдячний міській адміністрації за сприяння в реалізації даного проєкту. Маю надію, що він стане прецедентом для впровадження інших проєктів, зокрема, спрямованих на подолання цифрового розриву в країні та розгортання 4G у невеликих населених пунктах», – прокоментував **Ісмет Язиджи, Головний виконавчий директор lifecell.**

Постачальником рішення для будівництва спільної 4G мережі в київській «підземці» в рамках тендеру став Huawei. Технічне рішення компанії дозволяє використовувати одну базову станцію всім трьом операторам, але кожен з них працює у власному діапазоні частот відповідно до ліцензій на 4G (*Запустили 4G на 8 станціях київського метро // <https://thedigital.gov.ua/news/zapustily-4g-na-8-stantsiyakh-kyivskoho-metro>. – 2020. – 03.07).*

Експертний погляд

Михаил Федоров, вице-премьер-министр – министр цифровой трансформации Украины:

Право українців на інформацію визначено Конституцією. А в наш час головне джерело інформації – це інтернет. При цьому сучасний контент потребує значних ресурсів – відео, аудіо, графіка, багато інтерактиву. І щоб отримувати саме такий контент, людині потрібен вдома широкосмуговий доступ до інтернету (ШСД). Але далеко не всі українці мають таку змогу. І завдання Мінцифри це виправити.

Як не дивно, але за майже 30 років незалежності в Україні жодного разу не проводили дослідження покриття широкосмуговим інтернетом. Відповідно не існувало чіткої державної політики з цього приводу. Ми вперше зробили детальне дослідження і тепер точно знаємо, де є проблема і як її вирішувати.

Ситуація з підключенням до оптичного інтернету в нашій країні досить непогана. Усі міста мають волоконно-оптичні мережі, нерідко навіть декількох операторів.

Але набагато гірші справи в сільській місцевості. Понад 17 тис. населених пунктів (загальна кількість – близько 28 тис.) не охоплені оптичними мережами жодного оператора.

Тобто понад 4 млн українців мешкають у селах, де немає якісного фіксованого інтернету. І таку кількість людей можна порівняти, наприклад, з населенням цілої країни – Грузії чи Естонії.

До того ж 1,55 млн мешканців проживають у віддалених ділянках населених пунктів, у яких присутні оптичні провайдери, але вартість підключення перевищує 150 % від середньої ринкової вартості підключення (понад 2500 грн).

До якісного оптичного інтернету також не підключено 40 % шкіл, 92 % бібліотек, 37 % лікарень. І здебільшого вони теж розміщені в селах та невеликих містах. Це зокрема означає, що школи не можуть організувати дистанційне навчання в період карантину, а лікарні – впроваджувати телемедицину та повноцінно консультувати онлайн.

Цифровий розрив

Отже, йдеться про суттєвий цифровий розрив між селянами та містянами. Мешканцям великих міст навіть важко уявити, як це може бути, що вдома неможливо встановити швидкісний Wi-Fi, вибираючи найбільш підходящий варіант підключення серед декількох провайдерів.

До того ж мешканці сіл, які мають менші доходи, ніж містяни, вимушені платити за підключення до ШСД значно більші суми. Адже навіть коли у селі є оптична мережа, оператор встановлює більші тарифи, щоб окупити свої вкладення у побудову мережі за невеликої кількості абонентів.

У результаті багато людей, що живуть у селі, не можуть навчатись, працювати, підвищувати свій професійний рівень, урізноманітнювати дозвілля.

Такий цифровий розрив є однією з причин, що призводять до соціальної проблеми – надмірної урбанізації, яка наразі спостерігається в Україні. Селяни масово переїжджають до міст. Урешті-решт міста швидко зростають і стають занадто густонаселеними та дискомфортними – безкінечні затори на дорогах, розповсюдження вірусів, нестача місць у школах, садочках, лікарнях.

Ще один факт: наявність якісного фіксованого інтернету давно стала одним з критеріїв під час вибору помешкання в сільській місцевості. Люди швидше придбають дім чи дачу, якщо там є можливість отримувати якісний інтернет.

Чому фіксований оптичний доступ не можна повноцінно замінити мобільним?

Звичайно, за відсутності можливості отримувати послуги якісного фіксованого інтернету залишається можливість використовувати мобільні мережі. До речі, така можливість є далеко не завжди, адже високошвидкісний мобільний інтернет 4G є не на всій території України. І це окрема проблема, над якою активно працює Мінцифри разом з іншими державними органами та операторами, і тема для окремої статті.

Існує технічна проблема, яку простими словами можна описати так. Якщо у певній локації відсутня оптична мережа, то базові станції мобільного зв'язку з'єднуються з основною мережею оператора за допомогою радіотехнологій.

Загальна пропускна здатність таких базових станцій недостатня для декількох населених пунктів та ще й її робота залежить від погодних умов. За одночасного підключення великої кількості людей пропускна потужність розподіляється між ними, тож інтернет працює дуже повільно.

Отже, мобільна та фіксована технології мають працювати паралельно, людина повинна мати доступ до обох варіантів: вдома та на роботі – якісний фіксований інтернет, на вулиці – мобільний інтернет.

У чому унікальність нашого дослідження?

Мінцифри вперше за всю історію України змінило підходи до статистичного збору інформації. Раніше це була сумнівна інформація, яка ніким не перевірялася. Зокрема це стосується соціальних об'єктів, на підключення яких держава виділяє кошти.

Це інколи призводило до зловживань та втрат бюджету. Наприклад, завдяки можливості вказувати у звітності відсутність оптичного підключення за його фактичної наявності. А потім отримувати державні субвенції на нове підключення.

Наприклад, у школах Херсонської області Мінцифри вперше перевірило офіційні статистичні дані за допомогою технологічних джерел інформації – найвідоміших у світі спідтестів інтернету. При цьому людський фактор

мінімізовано, і швидкість та якість інтернету визначає певний алгоритм. Швидкість більше 30 Мбіт/с і затримка менше 20 мілісекунд переважно притаманні інтернет-підключенням, які ґрунтуються на волоконно-оптичних технологіях.

До того ж у перевірці статистики щодо підключення ми покладаємо велику надію на CDTO – заступників голів облдержадміністрацій з цифровізації. Вже маємо вдалий досвід.

У співпраці з CDTO у Херсонській області Андрієм Богдановичем ми провели пілотний контроль якості інтернету у всіх школах цього регіону. Безпосередньо з шкільних мереж проводили заміри швидкості. І в третині випадків інформація з офіційної звітності шкіл не відповідала даним зі спідтестів. Ми плануємо розширити таку практику на всю Україну.

Ми також зараз активно працюємо над тим, щоб в Україні запрацювала інтернет-платформа, на якій кожен зможе перевірити наявність та якість підключення до оптичних мереж та покриття мобільним інтернетом у будь-якому населеному пункті.

Таким чином можна буде ретельніше контролювати державні закупівлі у сфері телекому. Наразі вони неефективні, бо відбуваються подвійні, а інколи і потрібні фінансування одних і тих же об'єктів. За нашою попередньою оцінкою, щороку держава від цього втрачає від десятків до сотень мільйонів гривень.

Як вирішимо проблему?

Отже, отримавши достовірні дані щодо підключення з мінімальною похибкою, ми змогли ретельно розрахувати фінансові потреби. Тобто у нас є чітке бачення, як зробити так, щоб кожен українець мав доступ до якісного інтернету. І вона викладена у розробленій фахівцями Мінцифри Національній стратегії розвитку ШСД в Україні.

Оскільки в Україні дуже розгалужена мережа соціальних об'єктів, ми вважаємо що найбільш ефективний підхід полягає у підключенні соціальних об'єктів (шкіл, лікарень, бібліотек) до оптичних мереж. І таким чином мешканці населених пунктів, де розміщені такі соцоб'єкти, отримають можливість підключення.

Ми плануємо підключити 95 % закладів соціальної інфраструктури до 2024 року і майже усе населення матиме можливість підключити оптику у своєму помешканні.

За нашими розрахунками, на це потрібно близько 3,3 млрд грн. Сума у масштабах країни цілком підйомна, враховуючи важливість проєкту. Крім того, ми активно співпрацюємо з міжнародними організаціями, від яких отримуємо експертну підтримку.

Зрозуміло, що ми зіштовхнемося з величезною бюрократичною проблемою, пов'язаною із тендерними процедурами. Але ми налаштовані оптимістично і будемо долати перепони, підключаючи до цієї роботи CDTO у відомствах та регіонах.

Важливо також, що відповідно до нашої стратегії ми плануємо надати адресну компенсацію для осіб з інвалідністю та малозабезпеченим сім'ям для того, щоб всі категорії населення могли як підключитись до якісного фіксованого інтернету, так і користуватись ним.

Ми переконані, що крім соціального ефекту, розширення покриття ШСД позитивно вплине і на зростання економіки, збільшення робочих місць. Звичайно, це важко розрахувати в абсолютних показниках, але ми можемо спиратися на міжнародний досвід.

За дослідженнями Світового банку, зростання проникнення швидкісним інтернетом на 10 % може призвести до зростання ВВП на 2 %. Враховуючи те, що за даними телеком-регулятора НКРЗІ, в Україні проникнення фіксованого ШСД становить 46 %, у нас є великий потенціал для покращення економічної ситуації в країні та забезпечення права кожного українця на якісний, швидкісний та доступний інтернет (*Более 5,5 миллионов украинцев не могут получить качественный фиксированный интернет // <https://www.pravda.com.ua/rus/columns/2020/07/30/7261199>. – 2020. –30.07*).

Юлія Горбань, аналітик Укрінформ, Київ:

Після старту реформи вторинки у медичних професійних колах не стихає обговорення того, що лікарям стало складніше працювати, оскільки програмний комплекс eHealth, електронна система охорони здоров'я, дуже довго обробляє кожен крок лікаря, і щоб просто видати направлення, треба витратити чимало часу нервів і сил. Тобто система eHealth, яка мала полегшити і пришвидшити роботу лікарів, спростивши бюрократичну тяганину, навпаки викликала невдоволення. Зокрема і в пацієнтів, як з новими правилами або чекають довго, або часом приходять до лікаря, наприклад, за направленням по декілька разів.

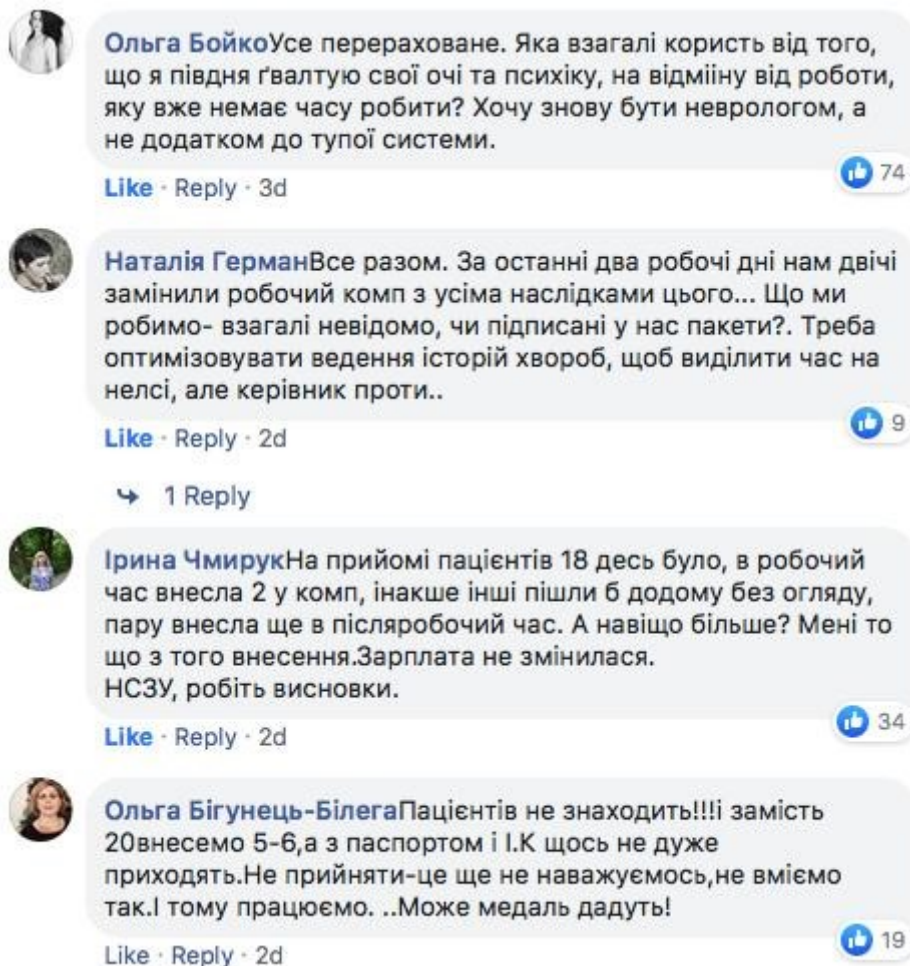
Замість того, щоб пришвидшити роботу лікаря, нині система висне настільки, що виписка направлення може зайняти години. І це далеко не єдина проблема... Якщо не вжити термінових заходів – сучасна і корисна технологія медичного обслуговування може бути здискредитованою надовго.

Що ж таке трапилось? eHealth – українська інформаційно-телекомунікаційна система, що забезпечує автоматизацію ведення обліку медичних послуг та управління медичною інформацією в електронному вигляді. До її складу входять два компоненти: центральна база даних та медичні інформаційні системи (МІС), між якими забезпечено автоматичний обмін даними. Саме через МІС відбувається реєстрація пацієнтів, запис на прийом, ведення особистого кабінету, видача направлень тощо. Яку МІС використовувати – лікарні і поліклініки обирають самостійно. Окрім відмови від бюрократії та переведення всіх процесів взаємодії пацієнта з лікарем в онлайн, перевага електронного обігу даних ще й у тому, що система накопичує велику кількість статистики по Україні щодо захворюваності і лікування, а це дозволяє точніше планувати заходи з профілактики. Але як

бачимо, така перевага поки що перетворилася в недолік, «забезпечуючи» перевантаження системи.

У мережі Фейсбук дописи про проблеми роботи в системі eHealth трапляються усе частіше. Приміром, лікар-онколог із Кропивницького Ігор Гардашніков здивувався заклику планувати роботу в системі поза часовим проміжком 10-14 години, коли найбільше навантаження: «Я правильно розумію, що лікарі не в правильний час приймають пацієнтів в поліклініках? Правильно приймати з 15:00 до 02:00?» Коментуючи цей допис, сімейна лікарка з Вінниці Тетяна Тихова пише: «В мене сьогодні пацієнт з відчаю пішов робити рентген за гроші...» Пацієнтка Алла Цилюрник додає: «Сьогодні система зависла від ранку, не змогла взяти направлення».

Кількома днями раніше невеличке опитування серед лікарів провів голова правління ГО «Платформа здоров'я» Тимофій Бадіков. Нижче наводимо скрін з частиною коментарів:

Далі Тимофій Бадіков детальніше розповів про те, на які саме проблеми в eHealth найбільше нарікають лікарі, що найгірше їм заважає в роботі: «Через непродумані технічні рішення центральний компонент електронної системи працює зі збоями, через що втрачаються введені дані. Функціонал системи обмежений, персоналу не вистачає чітких пояснень, як користуватися системою». Отже, **розповсюдженими проблемами, які заважають лікарям лікувати пацієнтів, є:**

- необхідність вносити в систему величезну кількість зайвої інформації;
- велика складність роботи з системою в робочий час. Час формування направлень на дослідження може займати до 30-40 хвилин, а виписка пацієнта зі стаціонару – до 50 хвилин, а в пологових будинках – до 1 години. Лікарям доводиться переносити введення даних на вечірні години або на вихідні дні;
- тривале зависання системи, лікар не може взаємодіяти з центральною базою даних в режимі онлайн;
- незрозуміла система кодування діагнозів/невідповідність кодів захворювань;
- часта вимога авторизуватися в eHealth та змінювати пароль;
- зависання сервісу звітності НСЗУ;
- у згенерованому звіті НСЗУ кількість послуг не відповідає фактично внесеним лікарнею.

«Тобто замість того, щоб займатися своїми пацієнтами, лікар змушений витратити час та нерви, сидячи за комп'ютером. Додаткове навантаження підвищує ризик лікарської помилки», – каже Бадіков.

Він додає, що не лише лікарі потерпають від недоліків електронної системи охорони здоров'я (ЕСОЗ). Працівники аптечних мереж також стикаються з великими проблемами під час роботи з електронними рецептами. Бухгалтери лікарень також вимушені витратити купу часу та нервів на переробку звітів НСЗУ саме через збої системи та попутні помилки в її роботі.

Віктор Сердюк, глава Всеукраїнської ради захисту прав та безпеки пацієнтів серед *проблем впровадження електронної системи охорони здоров'я виділяє* такі:

- відверто погана робота провайдерів інформаційних послуг в сфері медицини, які за контрактом з медичним закладом повинні встановлювати програмне забезпечення гарантувати його безперебійну роботу;
- відсутність ґрунтовного навчання лікарів роботі в персональному кабінеті внутрішньої системи і взагалі користування нею;
- слабе забезпечення сучасною технікою лікувально-профілактичних установ;
- низька інформаційна культура в цих структурах.

Посилаючись на дані опитування, проведеного Всеукраїнською Радою захисту прав та безпеки пацієнтів та дослідницьким центром «ННЦ ПС «Соціоплюс» у трьох областях (серед близько 250 закладів охорони здоров'я), він каже, що як мінімум 50 % медичних інформаційних систем дають збої в роботі, виснуть. А вирішувати такі технічні проблеми медпрацівники не навчені, та й не забор'язані в принципі.

Діаграми з дослідження

Виявляється, це працює beta версія...

Окремо технічну складову проблеми Укрінформу прокоментував Дмитро Софіна, керівник R&D Центру Winstars Technology LLC та голова «Вінницької ІТ Асоціації». У межах Дослідницько-Виробничого центру його команда розробляє різноманітні

складні IT-продукти для медицини, в основному за кордон, але чудово знайома з роботою ehealth.gov.ua.

«У цілому подібний сервіс має існувати і це дійсно чудова ініціатива, щоб повністю об'єднати працівників медичної галузі з пацієнтами. Але з **поганого боку виділити так:**

- неймовірна складна процедура підключення та роботи у сервісі (звісно, це більше пов'язано з бюрократичної тяганиною, оскільки медичні заклади є державними установами, але це не дає можливість сервісу розвиватись);

- сервіс ще не є досконалим, це швидше beta версія;

- працівники медичної галузі складно сприймають нові технології попри гучні заяви,

- і навіть якщо технічно сервіс буде бездоганний, то складно буде навчити учасників медичного ринку працювати виключно через цей сервіс».

Він додає, що ідеально, якби на рівні держави подібний сервіс був обов'язковим, а у пацієнтів був зручний мобільний додаток, тоді б можна було б говорити про реальну діджиталізацію (на кшталт додатку «Дія»).

Не лише час, нерви і ризик помилки – ще персональні дані можуть «втекати»

Головна проблема – це несвоєчасно надана медична допомога, каже **Тимофій Бадіков**. «Незручності чекають пацієнта на кожному кроці: треба направлення – чекай, треба виписати рецепт – чекай, треба отримати за рецептом ліки – чекай. Все це через технічну недосконалість ЕСОЗ. Лікар не може виписати електронне направлення, а без направлення пацієнта не приймають на лікування. Паперове направлення не приймають – це сьогодні реальні непоодинокі випадки. Пацієнт вимушений сидіти біля лікаря, поки той відправить інформацію в ЕСОЗ, а в цей час під кабінетом чекають інші пацієнти, в яких заплановано прийом. Якщо це люди похилого віку, або люди з дітьми, то ми всі уявляємо, який це дискомфорт та стрес для усіх. І, як вже згадувалося, в таких умовах зростає ризик лікарської помилки».

А також вказує на ще одну проблему – безпеку персональних та медичних даних: «За нинішніх умов роботи ЕСОЗ, пацієнт не може проконтролювати, хто і коли міг переглядати інформацію про нього. Ані пацієнт, ані його сімейний лікар не знають, хто і як використовував дані на рівні НСЗУ, яка є власником центральної бази даних ЕСОЗ».

Днями саме цьому питанню був присвячений круглий стіл на тему «Цифрова трансформація і кібербезпека в системі охорони здоров'я України». Під час обговорення **представниця уповноваженого у сфері захисту персональних даних Інна Берназюк** сказала, що найбільшою загрозою для безпеки персональних даних в медичній сфері є безпрецедентно великий масив інформації про здоров'я громадян, що зберігається в одному місці.

«Найбільшими загрозами безпеки персональних даних, на нашу думку, є безпрецедентно великий масив даних про здоров'я, що зберігається в одній базі даних. У наших колег з Естонії медичні дані пацієнтів зберігаються у

декількох базах даних, які територіально розташовані у різних місцях на різних серверах, кожен з яких має різну систему захисту. Йдеться про чутливі дані – про діагноз, дані про медичні дослідження, відомості про призначення ліків, листи непрацевдатності тощо. Зберігання та обробка таких відомостей в одній базі, яка розміщена в одному місці, окрім користі, передбачає значний ризик зловживань».

Серед наслідків можливої кібератаки Берназюк назвала: виток даних та їхнє неправомірне розголошення, використання незаконно отриманих відомостей з метою шантажу. Також можуть використовуватись відомості про пацієнта та зміни у стані здоров'я для продажу медичних препаратів чи пропонуватись послуги, які не потрібні пацієнту, переконана вона.

Але у Нацслужбі здоров'я пояснюють, що технічно персональні дані зберігають у відокремленому кластері центральної бази даних (ЦБД). До нього мають доступ уповноважені працівники НСЗУ, які мають посадові повноваження адмініструвати цей кластер. А медичні дані зберігаються в основному кластері ЦБД. В цілях безпеки посилання на них закодоване, тому фізично співставити медичні і персональні дані неможливо.

Що робити, коли немає грошей, концепції і навіть технічного завдання?

Укрінформ звернувся по коментар до Національної служби здоров'я, а також до Асоціації розробників МІС. Передусім щодо оперативності роботи системи.

В Асоціації стверджують, що нині повільна робота системи не залежать від МІСів, але члени асоціації, як ніхто інший, зацікавлені в оперативному вирішенні цього питання: «Ми очікуємо на збільшення ресурсів в дата-центрі, на якому розміщений Центральний компонент системи. Це покращить якість та швидкість робіт з виписки направлень, рецептів, внесенням медичних даних в систему».

У Нацслужбі здоров'я визнають: навантаження електронної системи охорони здоров'я України постійно зростає. Система містить дані понад 30 мільйонів пацієнтів, реєстри понад 3 700 медичних закладів, щодня створюється понад 650 тисяч медичних записів, з них – понад 110 тисяч направлень та понад 50 тисяч рецептів. Загалом, щогодини до центральної бази даних надходить 2,5 мільйона запитів, 700 – кожної секунди.

«Щоб оперативно опрацювати такий обсяг даних, система повинна мати відповідну потужність: об'єм пам'яті, процесорів та сховища в дата центрі. НСЗУ як орган, який забезпечує функціонування ЕСОЗ, в 2019 році спрогнозував необхідний рівень потужності на 2020 рік з урахуванням старту другого етапу реформи і долученням спеціалізованих медичних закладів до роботи ЕСОЗ, а також необхідне для цього фінансування, яке склало 28,8 мільйона грн. І ця сума була подана в складі бюджетного запиту на 2020 рік (у листопаді 2019). Однак фактично на забезпечення потужностей системи МОЗ погодило лише 9 мільйонів. Відповідно, цих коштів вистачило на закупівлю втричі менших ресурсів для обробки та зберігання інформації в ЕСОЗ. Що призвело до значних технічних затримок в роботі системи.

Ресурсів просто не вистачає, щоб швидко обробляти інформацію», – пояснюють у Нацслужбі здоров'я.

«НСЗУ, усвідомлюючи свою відповідальність за функціонування ЕСОЗ, неодноразово зверталася до МОЗ (загалом було направлено 5 листів, починаючи з травня), спрямувала відповідні листи до Мініфіна та Кабінету міністрів: проханням – погодити необхідне фінансування. На листи, адресовані МОЗ, відповідей ми не отримали. На сьогодні обсяг фінансування залишився без змін, – зазначають в НСЗУ і додають, що ситуація буде погіршуватися, адже навантаження на систему щодня зростає. – Ці проблеми можна вирішити лише єдиним шляхом – виділенням достатнього обсягу коштів та закупівлі необхідних ресурсів. НСЗУ не наділено повноваженнями для таких дій. Це – повноваження Міністерства охорони здоров'я».

Це зрозуміло і, на жаль, традиційно для України: недостатньо технічного ресурсу, на який «недовиділили» грошей. Але ж на проблеми роботи з системою, про які йшлося вище, – купа зайвої інформації, постійні зміни паролю, заплутаний алгоритм – це не впливає.

Голова правління ГО «Платформа здоров'я» Тимофій Бадіков наголошує: потрібно подивитися на глибинні причини. Впровадження ЕСОЗ відбувається на тлі відсутності затверджених Концепції та Стратегії розвитку повноцінного eHealth-середовища, відсутності затвердженої Урядом архітектури, технічного завдання, медичних інформаційних стандартів, стандартів захисту інформації.

«За законодавством, повноваження щодо забезпечення функціонування ЕСОЗ покладені на НСЗУ. Вона є власником центральної бази даних, зокрема майнових прав на програмне забезпечення центральної бази даних. НСЗУ надані невластиві функції, що стосуються адміністрування ЕСОЗ. Водночас НСЗУ не впоралася з налагодженням ефективної роботи ЕСОЗ до другого етапу медичної реформи, тому й виникли проблеми. Функції адміністратора центральної бази даних з обов'язком захисту інформації покладені на ДП «Електронне здоров'я», але за чинним законодавством ДП не має права обробляти персональні дані та не має до них повноцінного доступу. Тут треба додати, що ДП «Електронне здоров'я» обмежено не лише за повноваженнями, але й фінансово. Тому виправляти ситуацію треба на рівні змін до законодавства та ухвалення Концепції та Стратегії розвитку eHealth в Україні, а також окремого законопроекту про Електронну систему охорону здоров'я».

Заступник міністра охорони здоров'я України Ярослав Кучер теж наголошує, що ключова причина всіх проблем, пов'язаних з eHealth, полягає у відсутності стратегії розвитку системи електронного здоров'я загалом. «Зі сторони МОЗу ми зробимо все можливе, щоб перерозподілити кошти для обслуговування даних дата-центром. Але вважаю, що критичної ситуації можна було уникнути, зокрема навіть в тих обмежених ресурсах, які були надані НСЗУ для потреб хостингу. МОЗ буде брати лідерство на себе в вирішенні цього питання, але перерозподіл коштів потребує погодження

бюджетного комітету, засідання якого відбудеться щонайменше за місяць. Окрім того, ми проаналізували договір, укладений НСЗУ з постачальником послуг зберігання. Він був укладений без розрахунків можливого навантаження та об'єму необхідного для обробки та зберігання даних. Навантаження системи до квітня 2020 року було нижчим за сьогоднішнє майже у 23 рази, але умови договору не передбачали динамічного розширення розмірів сховища, сплату за використання ресурсів, що реально використовувались».

Заступник міністра додає, що МОЗ планує перерозподілити функції між ДП «Електронне здоров'я» та НСЗУ щодо забезпечення функціонування eHealth. «НСЗУ має бути платником за медичні послуги, а зараз вона є ще і власником електронної системи, і відповідає за безпеку персональних даних. Натомість ДП «Електронне здоров'я» має обмежений функціонал. Міністерство хоче це змінити, а також затвердити концепцію розвитку eHealth і вийти на зрозумілий шлях, оцінюючи можливості держави і медиків», – зазначає Ярослав Кучер.

Хто ж це все робив і хто за що відповідає

Робота над електронною системою охорони здоров'я eHealth розпочалася у 2016 році. У березні 2017-го МОЗ, громадська організація «Transparency International», «Всеукраїнська мережа людей, які живуть з ВІЛ/СНІД» та Державне агентство з питань електронного урядування підписали Меморандум, у якому йшлося про спільну розробку eHealth. У лютому 2018 року після завершення розробки MVP (мінімального життєздатного продукту) громадські організації передали систему eHealth Міністерству охорони здоров'я України. У травні 2018 було створене Державне підприємство «Електронне здоров'я» для адміністрування системи, яке і відповідає наразі за подальшу розробку та впровадження системи eHealth.

Впровадження ЕСОЗ на нормативно-правовому рівні регулює МОЗ. Своєю чергою НСЗУ визначає напрямки розвитку; забезпечує впровадження нового функціоналу та інтеграцію з іншими системами і реєстрами; управляє даними в системі, веде реєстри системи; захищає інформації, зокрема персональні дані (*Чому висне система eHealth, доводячи до розпаду і лікарів, і пацієнтів // <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3069070-comu-visne-sistema-ehealth-dovodaci-do-rozpacu-i-likariv-i-pacientiv.html>. – 2020. – 23.07).*

На початку лютого 2020 тодішній міністр Кабінету міністрів Дмитро Дубілет анонсував повний перехід Кабміну на електронний документообіг до 1 липня, нещодавно цей проект перейшов до Міністерства цифрової трансформації, та виявилось, що повністю відмовитися від паперу поки не вдасться.

За словами Дубілета, вся система документообігу складається з трьох великих блоків. Перший блок – стандартна документація, доповідні і

службові записки. Другий блок – кадрова документація, яка становить близько 40 % документообігу. Третій блок – нормативно-правові акти.

Дубілет зазначив, що лише після того, як усі ці блоки буде повністю запущено в електронній формі, тоді можна буде сказати, що це справжній електронний документообіг (надалі – ЕД).

Відтак, 27 травня, віцепрем'єр-міністр України, міністр цифрової трансформації Михайло Федоров запропонував ухвалити доручення щодо документообігу в режимі онлайн, що дозволить вже за місяць повністю відмовитися від паперу.

«Протокольне доручення, яке дозволить вирішити питання документообігу при погодженні нормативно-правових актів – зробити їх онлайн повністю. Думаю, це пришвидшить роботу Кабміну. Це логічне питання, яке потрібно зробити. Через місяць вже не буде взагалі паперу», – сказав Федоров.

Першого липня Кабмін ухвалив постанову, яка дозволяє Мінцифри формувати державну політику у сфері електронного документообігу.

Експерт Мінцифри з розвитку електронного документообігу Дмитро Котелевець пояснює, ЕД ділиться на дві категорії: локальний документообіг, який працює в установі, та можливість обмінюватися документами між установами.

«У нас в державі працює Система електронної взаємодії органів виконавчої влади (СЕВ ОВВ), її започаткували ще у 2018 році. Сьогодні до неї може підключитися будь-яка юридична особа, зареєстрована в Україні. Для державних установ підключення фінансується з держбюджету, приватні платять за використання, але це все одно виходить дешевше, ніж відправляти документи «Укрпоштою». Тобто стосовно передачі ЕД у бізнесі чи держустанові – це працює».

За його словами, спочатку з'явився механізм підключення міністерств, тоді центральних органів виконавчої влади, потім – ОДА. Тепер можуть підключатися і ЦНАПИ, декілька вже це зробили.

З міжвідомчим обміном ситуація складніша. Для того, щоб передавати документ в електронному вигляді – його повинні створити в електронному вигляді. Тут є певні складнощі, бо не всі установи мають так звану систему електронного документообігу органу (СЕДО).

Ця система повинна бути встановлена в установах, на робочих місцях працівників – від виконавців до керівництва, та підтримувати кваліфікований електронний підпис (КЕП). Також ця система повинна працювати з СЕВ ОВВ. Комерційні установи можуть використовувати будь-яку систему, а от для державних установ система має бути сертифікована. Наразі в Україні майже всі вітчизняні системи пройшли сертифікацію.

Тобто якщо установа має сучасну систему електронного документообігу і вона підключена до СЕВ ОВВ, то проблем з ЕД в неї немає, вона може отримувати і передавати документи.

«У найближчому майбутньому в Україні не може бути 100 % ЕД навіть теоретично, бо є документи постійного строку зберігання, вони мають бути на папері, а зараз у нас немає технології, яка дозволить за певний час ці документи перевірити і бути впевненим, що їх зможуть прочитати. Також є документи, які містять державну таємницю чи мають обмежений доступ, які ми теж поки не можемо робити у виключно електронному вигляді. Загалом таких документів не так багато, але вони є», – говорить експерт.

Водночас, в установах, де генерується документ, може бути відсутня система ЕД. Щоб документ можна було опрацювати як ЕД – з моменту його «народження» він має бути зроблений в ЕД. Потрібно, щоб документ не друкували, він підписувався в електронному вигляді, проходив необхідні процедури і за допомогою СЕВ ОБВ був переданий в іншу установу. Це цикл ЕД. Далі цей документ повинен доопрацюватися і бути переданим в електронний архів.

«З електронним архівом є певні складнощі – не тільки в Україні, це загальносвітова проблема. Немає чіткого розуміння як краще зберігати електронні документи. Є різні варіанти: Німецький, Австралійський, Естонський, але у кожного є свої переваги і недоліки. Наразі в Україні електронний архів визначається, як краще це робити. Вже закупили обладнання і в цьому році має бути тест: Кабмін має передати документ через СЕВ ОБВ до електронного архіву і тоді можна вважати, що цикл ЕД закінчений», – пояснює Котелевець.

Він додає, що у Мінцифри планують завершити ЕД в цьому році, але поки прогнозів на найближчий місяць-два не роблять, оскільки процес новий.

Директор Центрального державного електронного архіву України Юрій Ковтанюк каже, основні складнощі зараз – в узгодженості учасників, які впливають на впровадження процесу організації ЕД. Учасників багато: Верховна Рада, яка друкує закони, Кабмін, який видає постанови і розпорядження, Мін'юст – юстовані накази, Мінцифри опікується всім цифровим і електронним, Державна архівна служба та Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації, яка опікується електронними підписами і печатками.

«В усіх перерахованих органів є розуміння, що повинні діяти єдині правила. У 2019 році ми домовились, що важливою складовою цих правил будуть міжнародні стандарти – зокрема, європейські, – щодо форматів даних, які будуть використовуватись. Від нас нині вимагається перейти до нового формату даних в оперативному документообігу, Державне агентство з питань електронного урядування його вже розробило і затвердило наказом, далі – питання впровадження».

За його словами, зараз система СЕВ ОБВ ґрунтується на старому форматі, який був впроваджений в 2011 році, є завдання перейти на новий, який розроблений і протестований, а тепер повинен з'явитися у цій системі.

«В деяких країнах подібна система є загальнодержавною, не тільки для держорганів а для всіх учасників документообігу. Нам до цього треба ще

дійти, перший крок – заміна старого формату на новий, міжнародного стандарту. Коли ми це зробимо – ми значно спростимо надсилання ЕД між різними установами, бо він буде у звичних для нас, зрозумілих форматах. Тоді ми зможемо вже взаємодіяти з ЄС, нас там зрозуміють, якщо такий документ надійде, то їхнє програмне забезпечення зможе розібрати його на складові і прочитати», – говорить директор архіву.

Він пояснює: після створення формату обміну його зможуть використовувати як для документообігу, так і для передавання документів до архівів на постійне зберігання.

«У кожної юридичної особи є архівний структурний підрозділ, от у архівіста повинен з'явитися відповідний інтерфейс, який дозволить підготувати ЕД за всіма вимогами для архівного зберігання. А в архіві повинна бути система, яка допоможе приймати ці документи від юридичних осіб», – підсумовує Ковтанюк.

Отже виходить, що частково електронний документообіг в Україні таки працює, але для можливості проведення повного життєвого циклу ЕД потрібно впровадити нові формати для документів та запустити систему передачі ЕД через вже звичну для установ СЕВ ОБВ до електронного архіву.

Водночас, доведеться змінити систему документообігу в державних установах, встановити її на всі робочі комп'ютери там, де її досі немає, та відучити працівників друкувати всі документи, а, натомість, підписувати їх в електронному форматі. Цікаво, скільки лісу та державних коштів, які щороку витрачалися на папір, збереже ЕД? *(Ірина Жукевич Мрія Федорова: Коли в Україні запрацює електронний документообіг // <https://www.depo.ua/ukr/politics/pozbutisya-paperu-koli-v-ukraini-zapratsyue-elektronniy-dokumentoobig-202007041183588>. – 2020. – 04.07).*

Блоги та соціальні мережі

Александр Вернигора, директор компании «Integracy Deals», глава подкомитета СУП по вопросам электронного документооборота и электронных доверительных услуг:

Внедрение внешнего электронного документооборота в банковском секторе – это быстрый и эффективный способ сократить затраты, повысить качество сервиса расширить перечень предоставляемых клиентам услуг.

В последние годы Национальный банк Украины принял целый ряд постановлений, позволяющих внедрять электронный документооборот (ЭДО) в банковском секторе. Еще в 2016 году НБУ дал возможность банкам использовать электронные документы в операциях с иностранной валютой. Сейчас некоторые финучреждения уже внедрили системы внешнего ЭДО и предоставили своим клиентам возможность проводить валютные операции, отправляя в банк заверенные КЭП подтверждающие документы в электронном формате.

В последующие годы НБУ принял ряд постановлений, регламентирующих использование в банковской системе электронных подписей и документов. Так, в 2017 году было принято постановление об утверждении «Положение об использовании электронной подписи в банковской системе Украины». Первого января 2019 года вступили в силу новые «Правила применения перечня документов, образующихся в деятельности НБУ и банков Украины». Они были утверждены постановлением правления НБУ № 130 от 27 ноября 2018 года. Этот документ дал «зеленый свет» внедрению ЭДО в банковской сфере. В правилах было четко прописано, что все документы временного срока хранения теперь могут существовать только в электронном виде.

Все условия для перехода на электронный документооборот есть, и сейчас это особенно актуально. Тем не менее, далеко не все банки пользуются ЭДО. Многие из них остановились на внедрении учетных систем. Основные причины такого положения дел: нехватка финансирования, загруженность IT-департаментов и осторожное отношение к ЭДО.

Если разобраться, то все эти препятствия легко преодолимы, а последствия внедрения электронного документооборота могут быстро принести свои плоды. Убедительных оснований для недоверия к ЭДО нет. Нацбанк и законодательство четко регламентируют этот вопрос. Если говорить о финансовой стороне, то, действительно, системы ЭДО не раздаются бесплатно. Но затраты на бумажный документооборот даже в среднем финансовом учреждении исчисляются сотнями тысяч гривен в год. Бумага, расходные материалы для принтеров, пересылка и содержание архивов – все это стоит немалых денег. Даже по самым скромным расчетам,

стоимость одного электронного документа минимум в десять раз ниже, чем бумажного. Следует также учесть, что внедрение ЭДО снижает вероятность потери, ошибки, невозврата электронных документов. А что значит потеря документа в финучреждении – объяснить не надо.

Есть еще одна составляющая издержек бумажного документооборота – время. Только за счет ускорения создания, согласования, подписания и пересылки документов, расходы банка могут сократиться на 10 %. После внедрения внешнего ЭДО, процессы, которые раньше занимали дни, происходят за считанные минуты.

Что касается нагрузки на IT-департамент, то здесь проблема несколько преувеличена. Если правильно подойти к выбору системы внешнего ЭДО, то внедрение происходит довольно быстро. Это – не развертывание ERP решения, которое может длиться полгода, а то и дольше. Решение для внешнего ЭДО может быть легко интегрировано с внутренними учетными системами банка, внешними открытыми базами данных и реестрами.

А теперь о преимуществах, которые получают банки после внедрения ЭДО. Благодаря web-интерфейсу, все необходимые документы доступны сотрудникам и клиентам банка всегда и везде. Безопасность обеспечивается за счет механизмов разграничения прав доступа к документам, обеспечение целостности базы данных и построения распределенных систем. Использование квалифицированной электронной подписи гарантирует неизменность документов после подписания. Появляется возможность встраивать систему в онлайн-продукты банка, что позволяет обмениваться документами с клиентом через его личный кабинет. За счет централизованной обработки документов снижается нагрузка на клиентские подразделения банка. Кроме того, сервис электронного документооборота B2B может предоставляться клиентам банка как дополнительная услуга.

Система внешнего ЭДО позволяет банкам обмениваться с клиентами практически любыми видами документов, без потери их юридической значимости (*Электронный документооборот в банковском секторе – как условие развития бизнеса // <https://blog.liga.net/user/avernyhora/article/37557>. – 2020. – 31.07*).

Jaanika Merilo:

Что нового в Державиаслужбе?

 ДАСУ упростила правила касательно прохождения досмотра при прохождении контроля на безопасность по внутренним рейсам.

Теперь при внутренних рейсах не надо уже проходить в трансферной или транзитной точке досмотр и контроль. (изменения в приказ ДАСУ #322 от 15.03.2019 с . 24.07.2020)

 Державиаслужба запустила Телеграм бот AviaGovUa_bot на основе данных из открытого реестра гражданских воздушных судов, собственником и администратором которого является служба.

При запросе телеграмм-боту по регистрационному номеру самолета в формате UR-XXX пользователь получит информацию о модели самолета, году его производства, Номер регистрационного удостоверения, Дате выдачи этого удостоверения, информацию об пользователе и информацию о собственнике этого воздушного судна

Пр входе в бот в первых раз необходимо нажать «пошук» (<https://www.facebook.com/jaanika.merilo>. – 2020. – 30.07).

Jaanika Merilo:

Иновации в инфраструктуре.

Если совсем не вникать, может показаться – где иновации и где инфраструктура? Но, наоборот, в инфраструктуре очень даже может быть много крутых иноваций.

Приведу 7 примеров, над которыми работаем.

1. WIM

WIM или «weigh in motion» или габаритно-весовой контроль – это возможность взвесить транспортное средство, когда оно на обычной скорости проезжает через установленный на дороге габаритно-весовой комплекс. А дальше при превышении разрешенного веса в автоматическом режиме высылается штраф. Также можно будет отследить статистику о перевесе и штрафах в ближайшем времени через единый центр обработки данных и с первых 6-ти WIM – через открытый databoard. Очень упрощенно говоря, если машина превышает наполовину разрешенный вес, то дорога уничтожается в 10 раз быстрее. То есть помимо «Большой стройки» надо и сохранять дороги, чем сейчас активно занимается

2. Транспортная модель

Сейчас создается при поддержке Мирового банка компанией A+S транспортная модель Украины. Через нее можно будет получать реальную картину передвижения транспортных средств, то есть сколько по каким дорогам ездят, как оптимизировать транспортные пути, как разные перекрытые дорог влияют на движение и многое другое.

3. Smart Ticket

В планах запустить единый билет для оплаты любого вида транспорта. Чтобы, например, покупая билет, через портал e-transport можно было бы купить билет сразу на целый запланированный путь. В планах подключить УЗ, аэроэкспресс, авиакомпании, города, которые заинтересованы присоединиться. Первый пилот уже очень скоро.

4. Система контроля за дорогами

Сейчас в Укравтодоре в разработке крутая система, через которую можно будет в реальном времени видеть ситуацию на дорогах, чтобы лучше реагировать на чрезвычайные ситуации, а также планировать и приоритезировать ремонты. Это реальный проект big data, где соединяя информацию от мобильных операторов и информацию с, например, Uber, TomTom, Volt и т.д, можно будет получать реальную информацию о

количество пассажиров и средней скорости на разных трассах, что позволит лучше планировать и приоритезировать ремонты дорог.

5. Электронный билет

В 2017 году и приняли законопроект «электронного билета», где передали полномочия на города, чтобы они сами могли бы запускать решения, исходя из поэтапности и приоритетности. Но МинИнфра продолжает отвечать за нужную законодательную среду, в том числе, чтобы можно было не распечатывать фискальный чек, а высылать бумажный при оплате банковской картой, а также за реформу автотранспорта.

6. Реформа автотранспорта

Работаем в МинИнфра, и с депутатским корпусом, и с городами, чтобы провести реформу автотранспорта, в результате которой города смогут закупать пассажирские перевозки через Prozorro по принципу открытых закупок километров и маршрута. Это позволит, с одной стороны, повысить качество и закончить дискриминацию по перевозке льготных пассажиров, а с другой стороны, позволит и требовать, чтобы маршрутки принимали электронную оплату и устанавливали валидаторы. Пока маршрутки собирают деньги с пассажиров по принципу «сколько собрали, столько потратили», нет и мотивации, прямо говоря, для них нерентабельно принимать электронный билет, так как для них это, в каком-то смысле, «потерянный доход». Подробнее о реформе по ссылке <https://www.facebook.com/jaanika.merilo/posts/10222954167541396>.

7. Толлинг

Начинается потихоньку дискуссия о толлинге, то есть об оплате по некоторым дорогам при перевозе груза с общим тоннажем свыше 12 тонн. При этом, по принципу справедливости, то есть только на дорогах хорошего качества и без «двойной оплаты», то есть не дублируя акцизу. Дискуссия только начинается. Но внедрение любой концепции требует и серьезного инновационного решения, чтобы не создавать дополнительные неработающие системы или нагрузку. Изучаем опыт в том числе Венгрии и Австрии.

Это только некоторые примеры, какие могут быть инновации в транспорте. Предлагаю провести прямой эфир завтра в 19 00 в Фейсбуке, где обо всем расскажу:). Буду рада Вашим вопросам и под этим постом, и в личку (<https://www.facebook.com/jaanika.merilo>. – 2020. – 09.07).

Зарубіжний досвід

Естонія дозволить віддаленим працівникам з усього світу легально перебувати в країні до 1 року.

Естонська Digital Nomad Visa (DNV) дозволить віддаленим працівникам з усього світу легально перебувати в країні до одного року. Подати заявку на її отримання можна вже з 1 серпня англійською, естонською та іншими мовами.

Залежно від того, скільки ви плануєте перебувати в країні, пропонують два види візи – на короткий строк (С-віза) та довгий (D-віза). Ціна D візи – 100 євро, а С – 80 євро.

Всі апліканти пройдуть ретельний відбір за процедурою отримання інших віз. **Основні вимоги:**

- підтвердження статусу віддаленого працівника чи цифрового кочівника;
- підтвердження місячного доходу протягом останніх 6 місяців;
- підтвердження, що на рахунку є щонайменше 116,80 євро на день (або 3504 євро на перший місяць).

Digital Nomad Visa – це наступна інновація від уряду Естонії після запуску програми електронного резидентства у 2014 році.

Ми підтримуємо розробку Digital Nomad Visa вже майже два роки. e-Residency змінило підхід до ведення бізнесу, а DNV змінить підхід до роботи.

Отт Ваттер, Директор e-Residency

На відміну від вже існуючих віз такого типу, Естонія пропонує її не тільки цифровим кочівникам, але й людям, які працюють за контрактом на компанію, що знаходиться поза межами Естонії. Віза дозволить налаштувати бізнес в ЄС легально перебуваючи в Естонії.

Перш ніж подати заявку на отримання цифрової візи для кочівників, переконайтесь, що авіасполучення між Україною та Естонією відновлене. Це можна зробити на сайті МЗС Естонії (*Станіслав Троянов Естонія приймає заявки на першу візу для цифрових кочівників // <https://nachasi.com/2020/07/31/estonia-visa>. – 2020. – 31.07).*

Парламент Турецької Республіки одобрив закон о регулюванні соціальних мереж, який вимагає від компаній-власників соціальних мереж забезпечити в країні представительство для взаємодії з властями.

Закон зобов'язує іноземні соцмережі призначити своїх представителів в Турції, уповноважених на об'єднання з офіційними особами по приводу претензій к контенту, и устанавливает сроки для удаления неприемлемых материалов.

Пресс-секретарь президента Реджепа Эрдогана, чья правящая партия поддерживала законопроект, заявляет, что закон направлен не на усиление цензуры, а на установление коммерческих и правовых связей с социальными сетями.

Компаниям, не исполняющим нормы нового закона, грозят штрафы, блокировка рекламы или уменьшение пропускной способности интернет-канала до 10 % от стандартной.

В Турции привлекают граждан к ответственности за оскорбления президента или его министров в соцсетях, а также за критические высказывания в адрес правительства.

Эрдоган неоднократно критиковал соцсети и заявлял, что всплеск «безнравственных действий» в Интернете в последние годы обусловлен недостаточным регулированием онлайн-публикаций (*Вика Рябова Турция приняла закон о регулировании публикаций в социальных сетях // <https://d-russia.ru/turcija-prinjala-zakon-o-regulirovanii-publikacij-v-socialnyh-setjah.html>. – 2020. – 29.07*).

Китай занял 9-е место среди стран мира по доступности онлайн-сервисов в рамках развития электронного правительства, расположившись на 45-й строчке в общем списке уровня развития электронного правительства в мире, свидетельствует обнародованный на днях «Рейтинг электронного правительства ООН (EGDI) в 2020 году».

ООН недавно провела исследование уровня развития электронного правительства в более 190 странах мира, сосредоточив внимание на опыте китайского Шанхая в этой области. По докладу, Шанхай вошел в первую десятку мирового рейтинга городского электронного правительства.

В настоящее время в различных частях Китая внедряются уникальные и практичные меры с учетом реальных условий. К примеру, QR-коды применяются в разнообразных сферах, таких как профилактика и контроль эпидемии, содействие возобновлению работы и производства предприятий, предотвращение наводнений и ликвидация последствий стихийных бедствий. Теперь услуги электронного правительства, включая оптимизацию бизнес-среды в Пекине, одобрение документов в онлайн-режиме в провинции Цзянсу и др., заложили прочную основу для создания интегрированной платформы правительственных услуг в Китае.

Как сообщил **вице-президент корпорации Алибаба Лю Сун**, в последние годы, сотрудничая с крупными предприятиями, местные власти распространяют опыт обслуживания потребителей цифровыми технологиями и на развитие электронного правительства и раскрывают более значимую роль в отношении совершенной коммерческой инфраструктуры в социальных услугах, чтобы принести пользу предприятиям, населению, а также управлению городами, сообщается на сайте «Хуаньцюван» (*Уровень развития электронного правительства в Китае повышается во всех*

направлениях // <http://russian.people.com.cn/n3/2020/0724/c31521-9714472.html>. – 2020. – 24.07).

Методика оценки цифровых компетенций по методологии DigComp обсуждалась в среду на вебинаре Национального агентства финансовых исследований «Подходы к оценке цифровой грамотности. Опыт России и Евросоюза»; эксперты также представили результаты последних исследований и сделали прогнозы по влиянию цифровизации на рынок труда, сообщает аналитический центр НАФИ.

Руководитель группы Европейской комиссии по разработке DigComp Ив Пуни (Yves Punie) рассказал о том, как методология по оценке уровня цифровой грамотности эволюционировала и дополнялась на протяжении нескольких лет, прежде чем обрела нынешнюю форму.

Эксперт опроверг расхожее мнение, что родившиеся в эпоху цифровизации люди по умолчанию обладают развитыми цифровыми компетенциями. Проблема недостаточного уровня цифровой грамотности, по его словам, актуальна даже для стран с развитой цифровой экономикой. Так, в странах ЕС 35 % трудоспособного населения не обладают достаточными цифровыми навыками – и, как результат, почти половина из них (42 %) – безработные.

Пуни подчеркнул важность целенаправленной работы по оценке и повышению уровня цифровой грамотности различных групп населения.

Одним из препятствий для повышения цифровой грамотности людей являются их внутренние негативные установки, такие как неприятие новых технологий или непонимание того, зачем нужно развивать цифровые навыки, сообщила **директор направления исследований в сфере человеческого капитала НАФИ Людмила Спиридонова**. Так, до 37 % россиян подвержены технофобии (боязни технологий). Чаще всего к ним относятся люди старше 60 лет, с низким уровнем образования и дохода, безработные и сельские жители. Эти же группы населения являются «уязвимыми» по показателю уровня цифровой грамотности. В целом недостаточно высоким уровнем цифровой грамотности обладают 73 % россиян.

...Спиридонова рассказала, как уровень цифровых компетенций влияет на конкурентоспособность людей на рынке труда, а также подчеркнула, что на разрывы в развитости цифровых компетенций, например, между мужчинами и женщинами, влияют существующие в обществе стереотипы. Так, родители в три раза реже рекомендуют строить карьеру в IT-сфере своим дочерям, чем сыновьям, и в целом часто считают сферы, связанные с цифровыми технологиями, «не женским делом». В результате уже к подростковому возрасту между юношами и девушками намечается разрыв в уровне цифровой грамотности, который в дальнейшем приводит к меньшей конкурентоспособности многих женщин на рынке труда.

Начальник отдела профориентации и оценки личных компетенций граждан Центра занятости населения города Москвы «Моя работа»

Ольга Софьина в своєму виступленні виділила три важливі цифрові компетенції соискателів, востребовані зараз роботодавцями. К ним належать цифрове мислення, під яким розуміється активне впровадження та використання цифрових технологій у роботі, здатність легко та швидко адаптуватися до змін, зокрема, таких як цифровізація бізнес-процесів, а також соціальна сміливість як здатність впевнено взаємодіяти з абсолютно різними людьми, зокрема, з використанням цифрових технологій.

Експерт зазначила, що цифрові компетенції соискателів стають принципово важливими при зміні сфери діяльності, наприклад, при переході в суміжну професійну область, а також вказала на кореляцію між цифровою грамотністю соискателів та тем рівнем оплати праці, на яку вони можуть претендувати (*Достаточними цифровими навичками не володіють 35 % трудоспособного населення в країнах ЄС – експерт // <https://d-russia.ru/dostatochnymi-cifrovymi-navykami-ne-obladajut-35-trudosposobnogo-naselenija-v-stranah-es-jekspert.html>. – 2020. – 24.07*).

Міністерство внутрішніх справ Естонії проводить конкурс на поставку системи розпізнавання обличчя і автоматичних воріт для прикордонного контролю.

Про це стало відомо телерадіокомпанії ERR.

Система розпізнавання обличчя буде призначена для ідентифікації громадян третіх країн.

Така система автоматично сканує обличчя людини і порівнює його із загальноєвропейською базою даних.

За словами **керівника відділу інфотехнологій і розробки прикордонних послуг МВС Ромета Саалісте**, ця система підвищить ефективність роботи прикордонників.

«Прикордонники отримають додатковий інструмент, в якому автоматична система буде допомагати ідентифікувати людину. Мета всієї цієї системи – зробити процес більш надійним».

Нові автоматичні ворота для прикордонного контролю будуть перевіряти особу людини і її ідентифікаційний документ. На думку Саалісте, таке рішення прискорить перетин кордону для громадян ЄС.

Поки що невідомо, коли саме нові технології будуть впроваджені на прикордонних пропускних пунктах (*Естонія встановить на кордоні систему автоматичного розпізнавання обличчя // <https://www.euointegration.com.ua/news/2020/07/15/7112158>. – 2020. – 15.07*).

Адміністрація президента США Дональда Трампа аннулювала рішення про заборону для іноземних студентів, навчаючись онлайн,

находиться на території США, сообщила во вторник федеральный судья в Бостоне.

О решении администрации Трампа было объявлено 6 июля. Госдепу США запрещалось выдавать въездные визы на осенний семестр 2020 учащимся, зачисленным в учебные заведения, программы которых полностью доступны онлайн. Студенты, обучающиеся по таким программам и в настоящее время находящиеся в США, должны были уехать или перейти на очное обучение, в противном случае им грозила депортация.

Однако 17 американских штатов и Вашингтон (округ Колумбия) подали иск против новых правил.

Соглашение об отмене директивы последовало через 5 минут после подачи документов в суд.

Отменённый запрет затрагивал судьбу более миллиона иностранных студентов, находящихся на территории страны.

По данным источников CNN, сейчас в Белом Доме рассматривается вариант применения «изгоняющего правила» лишь для новых иностранных студентов; тех, кто уже проходит программу обучения, оставят в покое. Комментарии изданию официальные лица давать отказались (*Вика Рябова* *Трамп отменил выдворение онлайн-студентов из США // <https://d-russia.ru/tramp-otmenil-vydvorenje-onlajn-studentov-iz-ssha.html>. – 2020. – 15.07).*

Беларусь заняла 40-е место в рейтинге ООН по готовности к электронному правительству, сообщили в Министерстве связи и информатизации.

Таким образом Беларусь сохранила позиции страны с высоким уровнем готовности к электронному правительству. По сравнению с 2018 годом индекс вырос на 5,8 %. В 2018 году значение индекса Беларуси соответствовало 38 месту в рейтинге, в 2016-м – 49 месту. Сохранение позиций в топ-40 стран по уровню развития технологий электронного правительства стало возможным благодаря госпрограммам по цифровизации. При этом практические результаты многих проектов последней программы станут доступными с 2021 года (ID-карта для удаленной идентификации, электронные сервисы, масштабирование проекта «Электронный рецепт» и «Электронная школа»). «Это повысит уровень применения информационных технологий в государственном секторе и однозначно окажет влияние на повышение позиции в рассматриваемом рейтинге Беларуси, публикация которого состоится в 2022 году», – считают в Минсвязи.

Беларусь по уровню развития электронного правительства опередила в рейтинге такие страны, как Бельгия, Греция, Латвия, Китай, Кувейт, Малайзия, Саудовская Аравия, Сербия, Словакия. Среди государств – участников ЕАЭС лидирующие позиции в рейтинге по индексу электронного правительства заняли Казахстан (29-е место), Россия (36-е), далее расположились Беларусь (40-е), Армения (68-е) и Кыргызстан (83-е).

Лидерами рейтинга стали Данія (удержавшая первенство, полученное в 2018 году), Республика Корея (с 2010 года традиционно на лидирующих позициях), Эстония (практические результаты внедрения технологий электронного правительства с 16 позиции переместили страну на третье место в рейтинге).

Согласно обзору ООН, Беларусь сохранила лидерство в регионе Восточной Европы по уровню развития информационно-коммуникационной инфраструктуры. Субиндекс телекоммуникационной инфраструктуры за 2 года вырос на 20,3 %. Традиционно в обзоре отмечен очень высокий уровень развития человеческого капитала в Беларуси. Прирост значения соответствующего субиндекса относительно 2018 года составил 2,6 %.

В соответствии с оценкой ООН уровень развития электронных услуг в Беларуси не претерпел значительных изменений по сравнению с 2018 годом (субиндекс веб-услуг соответствует значению 0,7). В Минсвязи отметили, что к 2021 году будет фактически создана технологическая основа для ускоренного внедрения и широкого использования электронных услуг для граждан и бизнеса.

Помимо основных субиндексов в обзоре ООН представлены дополнительные параметры. Отмечено, что Беларусь по итогам 2018-2019 годов получила высокую оценку по индексу развития открытых государственных данных (значение индекса соответствует 0,96).

По уровню электронного участия (e-participation) Беларусь вошла в подгруппу стран с очень высоким уровнем соответствующего индекса (0,7-1), заняв итоговое 57-е место в рейтинге по данному параметру совместно с Филиппинами, Парагваем, ЮАР и Индонезией. Первенство поделили Эстония, Республика Корея и США. «Результаты и аналитика в обзоре ООН по электронному правительству будут учтены Министерством связи и информатизации при формировании госпрограммы «Цифровое развитие Беларуси» на 2021-2025 годы для стабильного развития технологий электронного правительства в интересах граждан, а также закрепления высоких позиций в мировом масштабе» (*Беларусь заняла 40-е место в рейтинге ООН по готовности к электронному правительству // https://newsgomel.by/news/society/belarus-zanyala-40-e-mesto-v-reytinge-oon-po-gotovnosti-k-elektronnomu-pravitelstvu_51585.html. – 2020. – 13.07*).

В глобальном рейтинге развития электронного правительства, который формирует ООН, Казахстан поднялся на 29-ое место, следуя за Канадой, согласно пресс-службе Министерства цифрового развития, инноваций и аэрокосмической промышленности (МЦРИАП) РК.

Данный рейтинг составляется каждые два года, в нем оценивается 193 стран-членов ООН. При составлении рейтинга (2020) оценивалась работа, проведенная государствами в 2018-2019 годах.

Согласно данным опубликованного отчета ООН, в первую тройку лидеров по развитию электронного правительства вошли Данія, Южная

Корея и Эстония, которые расположились на 1,2 и 3 позициях соответственно. Среди стран СНГ Казахстан занял первое место. Далее расположились Россия (36), Беларусь (40), Молдова (79), Украина (69), Узбекистан (87) и др.

Самую высокую позицию в данном рейтинге – 28-е место Казахстан занимал в 2014 году. В 2016 страна расположилась на 33-м месте, а в 2018 году на 39-й позиции. Таким образом, за последние два года Казахстан поднялся на 10 позиций по сравнению с прошлым годом.

Глобальный рейтинг ООН по развитию электронного правительства (EGDI) рассчитывается на основе трёх составляющих: развитие электронных услуг (OSI), развитие человеческого капитала (HCI) и телекоммуникационной инфраструктуры (ТИ), отмечает пресс-служба МЦРИАП РК. По сравнению с 2018 годом, индекс развития электронного правительства (EGDI) вырос на 10.2 % в 2020 году, показатель по онлайн услугам на 6,38 %, по человеческому капиталу на 5.6 %.

Наибольший рост отмечается по развитию телекоммуникационной инфраструктуры – 22.7 %. Между тем, по уровню электронных услуг Казахстан получил практически максимальный бал – 0,92 из 1. По уровню развития местных онлайн-услуг город Алматы расположился на 29-м месте среди 100 городов мира.

По уровню развития электронного участия (E-participation) Казахстан поднялся на 16 позиций, заняв 26-ое место. Индекс электронного участия показывает вовлеченность граждан в процесс принятия решений, прозрачность и открытость деятельности государства, что соответствует политике страны «слышащего государства» *(Среди стран СНГ Казахстан занял первое место в мировом рейтинге развития egov // https://forbes.kz/news/2020/07/11/newsid_229194. – 2020. – 11.07).*

Новітня бібліографія зарубіжних та вітчизняних досліджень з проблематики електронного урядування

Головко О. М., Дубинець А. С. Роль цифровізації державних послуг у правовідносинах з іноземним елементом // Інформація і право. – 2020. – №2 (33). – С. 170-176. У статті проаналізовано роль та перспективи цифровізації державних послуг у контексті наявності іноземного елемента в житті України з огляду на процес європейської інтеграції нашої держави, досліджено досвід європейських країн у питанні електронного урядування.

Запорожець Т. Перспективні напрями запровадження механізмів інтелектуального управління в діяльності органів публічної влади // Вісник Національної академії державного управління при Президенті України. – 2020. – № 2 (97). – С. 36-44. Статтю присвячено обґрунтуванню перспективних напрямів запровадження механізмів інтелектуального управління в діяльності органів публічної влади. Установлено, що у світі відбувається еволюційна зміна парадигми діяльності органів публічної влади шляхом еволюціонування різних концептуальних підходів – від «інформатизації державного управління» до «електронного урядування», на зміну якому приходить «цифровізація публічного управління та адміністрування» – «цифрове врядування» та стає базовим пріоритетом у розвитку концепту «інтелектуальне управління». З'ясовано, що в Україні цей процес перебуває лише на початковому етапі. Необхідними умовами для каталізації технологічних інновацій та забезпечення цільових інвестицій потрібно оперативне оновлення нормативно-правової бази, взаємопов'язані й адаптивні інститути, а також проактивний підхід урядовців. Обґрунтовано, що на практиці в усьому світі країни стикаються з низкою серйозних обмежень, подекуди ініціативи у цій сфері обмежуються оцифруванням існуючих державних послуг, а не докорінною перебудовою всього процесу. Нерідко це відбувається через розгортання складних у використанні платформ, що в результаті призводить до низького рівня задоволеності користувачів. Існують також прогалини в організації міжвідомчої взаємодії, результатом якої є відсутність функціонально необхідної крос-платформеної інтеперабельності, зберігається розрив між ефективними й інтерактивними зовнішньоорієнтованими урядовими цифровими платформами і традиційними інформаційними системами, підтримкою внутрішніх процесів у ручному режимі, що не дає змоги досягти поставлених завдань щодо підвищення ефективності. У зв'язку з цим запропоновано низку перспективних напрямів запровадження механізмів інтелектуального управління в діяльності органів публічної влади України, які можуть стати основою дорожньої карти для наступного етапу інтелектуалізації управлінських процесів.

Исоков А. Ф. «Электронное правительство» как инструмент модернизации государственного управления // Мирова наука. – 2020. – № 5 (38). – С. 201-206. Данная статья посвящена рассмотрению «электронного правительства» как способа модернизации государственного управления. Организатором формирования информационного общества и системы «электронного правительства» (ЭП) является государство, где ЭП – электронное взаимодействие между правительством и народом. В статье предпринят сравнительный анализ причин отставания в развитии проекта ЭП на примере России и Казахстана.

Карташова О. Г., Замковий В. М. Особливості впровадження інструментів електронного урядування в умовах адміністративно-територіального реформування території Херсонської області // Екологічні та соціальні аспекти розвитку економіки в умовах євроінтеграції: тези доповідей VII-ї Всеукраїнської науково-практичної конференції 20-22 травня 2020 р. / за ред. І.О. Мельник та ін. Комп'ютерний дизайн О. Буганов. – Миколаїв, 2020. – С. 350-353.

Куц Б. Ю. Популяризація електронного урядування в Україні як запорука ефективності процесу демократизації: політико-культурний ракурс // Сучасне суспільство: політичні науки, соціологічні науки, культурологічні науки. – 2020. – № 2.2-19. – С. 69-78. Стаття присвячена виявленню специфіки популяризації електронного урядування в Україні. Зазначається, що важливою компонентою електронного урядування є електронна демократія, завдяки якій постає можливість уникнення надмірної бюрократизації в системі органів влади, наближення влади до громадян шляхом задоволення їхніх потреб, використання технологій інформаційного суспільства в організації управлінського процесу, знищення корупційних «пасток» у системі надання послуг населенню та ін. Аргументується, що популяризація електронного урядування здатна стати успішною при вмій доступній подачі інформації. В епоху інформаційного суспільства з'явилися нові можливості для популяризації практик електронного урядування: через мас-медіа, соціальні мережі, соціальну рекламу тощо. Обґрунтовується, що популяризація електронного урядування серед населення здатна стати запорукою успішності процесу демократизації, оскільки це сприятиме формуванню демократичної політичної культури суспільства, основою якої є культивування довіри, консолідації, толерантності тощо.

Панасенко Е. А., Пасечников И. И. О государственном управлении в информационном обществе: к постановке проблемы // Государственно-правовые исследования. – 2020. – № 3. – С. 188-190. Рассматриваются основные признаки современного информационного общества. Приведены данные о значениях Индекса развития информационно-коммуникационных технологий для России и европейских стран. Обосновывается необходимость принятия мер по развитию в стране информационного общества. Эти меры должны для всех потребителей обеспечить удовлетворение разносторонних потребностей в информационных продуктах, в полном доступе к мировым информационным ресурсам. Для организаций и предприятий необходимо обеспечить условия развития цифровых рынков, электронных социальных и хозяйствующих сетей. Государство должно принять на себя обязательства по развитию информационных систем управления, обеспечения демократических процедур, участием граждан в выработке управленческих решений. Отмечены наиболее успешные проекты «Электронного правительства» – телекоммуникационных технологий, их организационного и законодательного сопровождения, обеспечивающих эффективное взаимодействие органов управления, граждан, организаций.

Смітюх Ю. П. Удосконалення організаційної культури в системі державного управління: інструментарій онлайн-комунікацій // Вісник Національної академії державного управління при Президентіві України. – 2020. – № 2 (97). – С. 14-20. Стаття присвячена теоретично-методологічному обґрунтуванню модернізації інститутів системи державного управління в контексті

впровадження інформаційних технологій. Через методологію неоінституалізму осмислено процеси впровадження інформаційних технологій. Флагманом упровадження інформаційних технологій на європейському просторі вченими визначено Естонію, тому для повноцінного розуміння процесів модернізації механізмів державного управління в статті наведено інформацію про досягнення уряду Естонської Республіки. Представлено контраст рівня впровадження інформаційних технологій урядами тотожних за традиціями держав з різними масштабами використання інтернет-технологій у контексті надання державних послуг. Компаративний аналіз на базі методології неоінституалізму дав змогу осмислити тотожність та відмінність рис організаційної культури пострадянського періоду. Аксиологічний підхід окреслив патримоніальний характер традиціоналізму суттєвого стилю організаційної культури певних режимів влади.

Сопілко І. М., Сай Р. Є. Електронне урядування, як елемент електронної демократії в Україні // Наукові праці Національного авіаційного університету. Серія: Юридичний вісник «Повітряне і космічне право. – 2020. – № 2, Т.55. – С. 102-107. Мета: стаття присвячена процесу реалізації концепції електронного урядування, як важливого елементу електронної демократії в Україні. Основні інновації у світі сьогодні пов'язані з використанням інформаційних технологій, у тому числі інноваційні здобутки активно застосовуються органами державної влади в різних країнах. Говорячи про технологічні здобутки, варто зауважити, що вони розширюють можливості органів державного управління швидко доводити свої рішення до відома громадян, а також громадянам надається можливість бути почутими у відповідь. Зокрема надає можливості небайдужим громадянам бути поінформованими щодо нагальних проблем у державі, а також моніторингу діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Окрім цього громадянам надається право запропонувати інші шляхи вирішення тих або інших проблем, отримувати якісні послуги. Методи: дослідження здійснене з використанням загальноприйнятих методів наукового пізнання, таких як: аналітичного, порівняльно-правового, семантично-пізнавального, системного, статистичного та інших. Основою методології у цьому дослідженні є системний підхід, за допомогою якого певний об'єкт розглядається як багатоаспектне явище, що складається з різноманітних елементів, співвідношення між якими утворюють відносно стійку структуру, як результат утворює новий інститут. Результати: визначено підхід щодо розуміння понять «електронне урядування» та «електронна демократія». Розкрито проблеми запровадження нового інституту в Україні та перспективи його розвитку. Обговорення: пошук шляхів удосконалення законодавства в сфері цифрової трансформації та розбудови інформаційного суспільства.

Ушаков Е. В. Исследования в области электронного правительства: новое междисциплинарное поле // Инновации. Наука. Образование. – 2020. – № 14. – С. 761-765. Е-правительство является одной из наиболее обсуждаемых форм модернизации систем управления в современном мире. Развитие комплекса технологий е-правительства требует соответствующей научной поддержки. В статье обсуждаются основные направления новой междисциплинарной области изучения и внедрения технологий е-правительства и связанные с этим проблемы.

Электронный бюджет как инструмент цифровых технологий: международный опыт / А. Д. Борзова, Е. С. Клеткина, Е. И. Дорохова // Экономика и предпринимательство. – 2020. – № 8 (121). – С. 54-58. Активное развитие и внедрение информационных технологий во все сферы жизни общества

ознаменовано появлением нового типа экономики – цифровой экономики, возникшей из-за постепенного проникновения цифровой среды во все сферы экономики. При этом через несколько лет из модного тренда цифровизация превратится в главный инструмент работы госучреждений, следовательно, в возникающей цифровой среде будут преуспевать те учреждения, которые способны быстро адаптироваться к новым условиям. В статье рассматривается модернизация существующей системы управления государственным бюджетом на примере французской электронной системой CHORUS.